

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комуніст

ІМ. Д. ЧИЖЕВСЬКОГО

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить з 8 грудня
1939 року

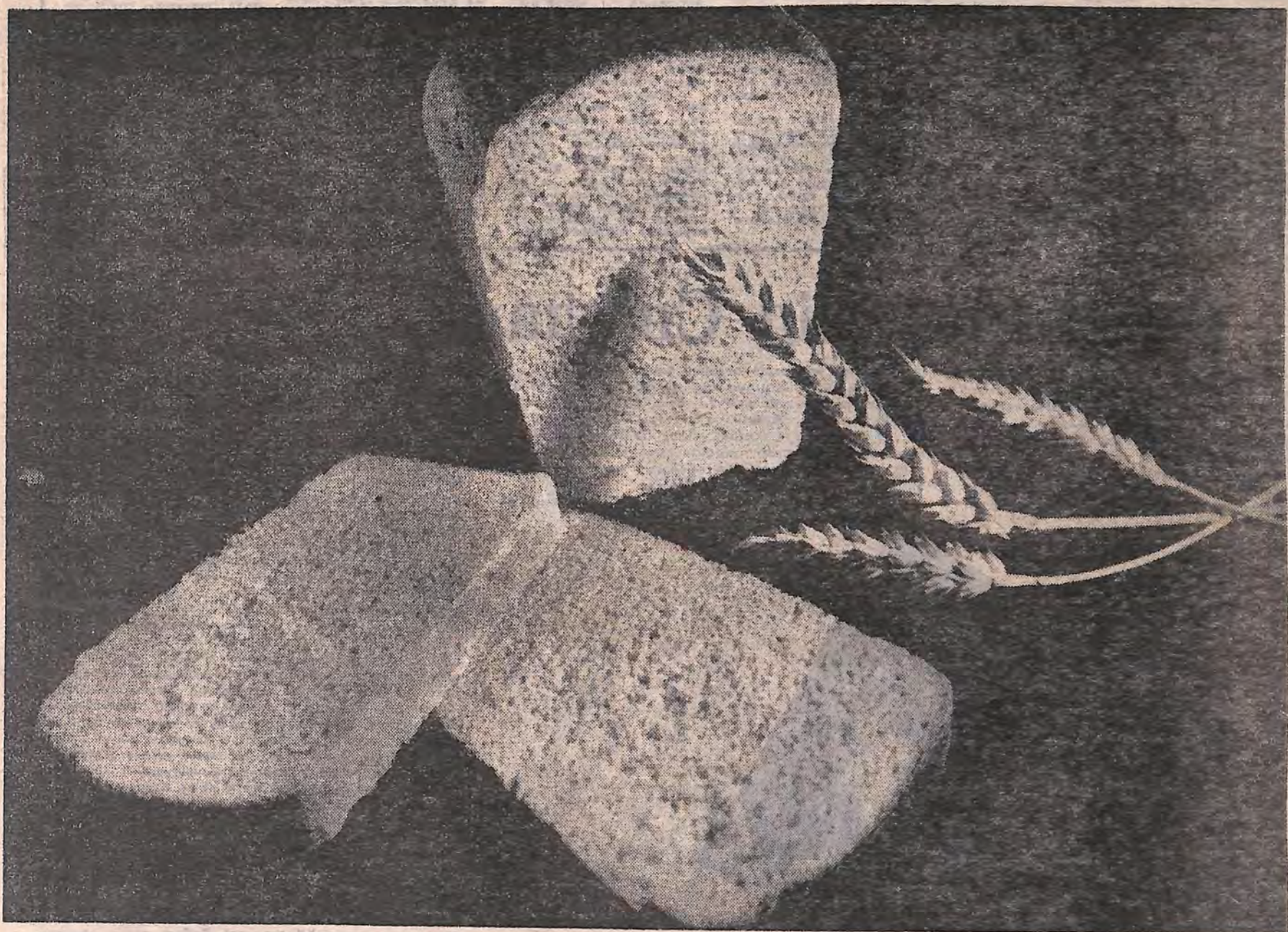
№ 32 (4111).

СУБОТА

28

ЛИПНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

СВЯТЕ

РОБОТА УЧНЯ 11 КЛАСУ ВАСИЛЯ ЛЕВЧУКА
З САЛКІВСЬКОЇ СШ ГАЙВОРОНСЬКОГО РАЙОНУ

ХЛІБОДНІ

Живує Онуфріївський район. Важко живує. Пальне — дефіцит, товари першої необхідності — дефіцит, добротність відпочинку — дефіцит. Важно, ой, дуже важко живим. А вони, як бачите зі знімка, ще й сміються. Така у них виснажлива, вимогуюча праця, а дивись — сміються. Значить, є віра у краще.

У колгоспі «Уніра» Віктор Боцула, керівник колективу інженерної праці, допомагає своїм «Доном-1500» високим намолотів (на знімку). Тракторист з колгоспу «Дружба», комсомолец Анатолій Грабовий, забезпечує своєчасне відвезення соломки з поля.

Живує Онуфріївський район. Живують хлопці.

Добре живують.

Фото В. МИЛОСТЮКА.

«А МИ ТУЮ КОЗАЦЬКУЮ СЛАВУ ЗБЕРЕЖЕМО...»

Пам'ятаєте, скільки разів нашого кіровоградського обивателя лякали й дратували чутки, які невідомо хто розпускав про «страшні» приїзди «західників»? Приїдуть, мовляв, бандери, будуть людей каламутити... Правда, маємо один факт, коли, в минулому першій, М. Г. Самілік говорив про це напередодні відомого мітингу, де висловлювалась недовіра обкому, в будинку політосвіти на аудиторію ветеранів. І виступ його мав резонанс не тільки на сторінках «Радянської України». До мене особисто підходили люди й питали:

— А як же це визавтра на роботу встигнете?

— А вам як, і добова платять?

І ось вони приїхали зі Львова, Дрогобича, Трускавця, Радехів, Стебника, Сокаля. Зараз через нашу область проходить похід «Тризуб». Кінцева точка походу — Нікополь, Запоріжжя свято

500-річчя Запорозької Січі.

Минулої неділі біля пам'ятника Шевченку відбувся організований міською організацією Руху мітинг, присвячений цій історичній даті. Мав багато синьо-жовтих прапорів, був і один козацький, малиновий, прапор Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка (на синьо-жовтому фоні малиновий шматок, на ньому портрет Тараса).

«Не дозволимо гасити міжнародні пожежі кров'ю наших дітей» — таке гасло тримали матері, члени нещодавно створеного в Кіровограді комітету солдатських матерів. «Народ український, не проси ще раз свободи», — «Облітмось, брати мої» закликали інші лозунги.

Першим мав слово завідувач сектором масових заходів Львівського крайового руху Мирослав Рев'єв. Він розповів про похід, закликав кіровоградців взяти участь у святкуванні славної дати.

Нашої історії, зокрема, козацького минулого на Кіровоградщині, торкнулись у своїх виступах

журналіст, краєзнавець Юрій Матіос, відповідальний секретар обласного Товариства української мови Василь Каюков, член Української Республіканської партії, кіровоградець Семен Сорока. Василь Іванович Каюков, зокрема, розповів про страшну долю гетьмана Павла Полуботка, який загинув у катівнях царя Петра I за те, що добивався дотримання угод, на основі яких було підписано акт возз'єднання України з Росією.

Виступ члена УРП з Дрогобича Теодора Олексинина був сконцентрований і емоційний.

— Ми, галичани, не мислимо себе без Східної України. Тільки разом ми зможемо добитися волі, державності нашої України, — сказав промовець.

Був присутній і виступив на мітингу член Руху із селища Петринівки Дніпропетровської області Микола Чирва. Він запропонував кіровоградців до свого козацького краю, розповів про труднощі і удачі їхнього рухаського осередку.

Виводити парторганізації з підприсесті і організації закликав член УРП Миколу Матіосський з Трускавця.

Про мовні проблеми в Кіровограді, недостатню кількість українських шкіл, тяжкий шлях нашої мови, історії до серця людей говорив наш земляк Іван Голець.

Володимир Кобзар нагадав, що розташування козаків були й на нашій, кіровоградській землі.

— Запорозька Січ — це кошик героїв усієї України, — наголосив промовець. — Ми повинні відновити ті традиції, відобразити ті непереможні назви у нашій топоніміці.

Піднесено, оплесками зустріли присутні виступи народних депутатів УРСР Володимира Панченка і Віктора Шишкіна.

— Мабуть, сама доля звела два великих свята — День незалежності України і річницю українського козацтва. — так почав свій виступ Володимир Євгенович. Він звернув свою увагу на Деміларію, прийнятій Верховною Радою УРСР, наголосив, що реальний суверенітет потрібен усім.

В. І. Шишкін розповів про роботу опозиційної Народної Ради, закликав присутніх обережно ставитися до оцінки діяльності опозиції офіційною пресою.

Моя слово на мітингу і колишній репресований, нині повністю реабілітований Василь Мостовий. Він заявив, що у всіх бідах винна наша система. Засудив вчинок В. А. Івашка.

На мітингу також виступили голова комітету солдатських матерів Ольга Бондаренко, член Руху із міста Радехів Тарас Пляка, член правління обласного ТУМу імені Шевченка Віктор Загацький, журналістка Світлана Бондар, члени Руху із Львівщини Іван Бойко та Іван Дзядик.

Учасники мітингу прийняли ухвалу. Вирішено було просити Верховну Раду УРСР про встановлення в серпні Дня козацької слави, як щорічного всенародного свята. Запропоновано виконком Рад народних депу-

татів на Кіровоградщині широко використовувати топоніміку Запорозької Січі при найменуванні чи перейменуванні населених пунктів, вулиць, площ, установ. Присутні проголосували за те, щоб виїти із пропозицією у Верховну Раду УРСР заснувати військове козацьке училище імені Запорозької Січі.

Мітинг також звернувся до міськвиконкому виділити частково оплачуваний Рухом автобус для поїздки бажаючих кіровоградців до Запоріжжя для участі у святкуванні 500-річчя козацтва.

Після мітингу відбувся концерт, який запропонувала присутній група самодіяльних артистів з міста Радехів. Вони виконали кілька стрілецьких пісень. Люди вперше, після 1918 року, побачили форму січових стрільців.

30 липня, в понеділок кіровоградці зможуть почути стрілецькі пісні у виконанні чоловічої хорової капели з міста Калуш Івано-Франківської області. Концерт відбудеться увечері, біля пам'ятника Т. Г. Шевченку.

Наш кор.

На згадку від Світлани

ПОГЛЯД

— Чи є в мені щось від Корі Бреттер? Почекайте, дайте подумати. — Вона зробила маленький ковток і відставила склянку з чаєм. — Ви про екстравагантність? Мабуть, є. Але мені про це треба нагадати. І тоді я справді буду здатна на щось несподіване. Іноді хочеться невірних вчинків. А вам?

— Мені все життя хочеться! З роками, правда, доводиться стримуватися. Але... не люблю нудних людей. Чорт забирай, як говорив один знаменитий фран-

цуз, здатний на невірні вчинки. До речі, Світлано, давайте поговоримо про французів. Але спочатку я вас представлю читачам. Вітім, більшість кіровоградців астигли побувати на виставах Брянського театру, і ім'я героїні комедії Ніла Саймона «Босоніж парком» Корі Бреттер говорить само за себе. Кіровоградці, як мені відомо, не обійшли увагою молодод актрису Світлану Рязанцеву, тобто вас...

— Але чому ми будемо розмовляти про французів?

— Ну не про французів взагалі, а, скажімо, про служницю пана Шифоне розумну і хитру Пріонетту, яку ви граєте у «Мізантропі» Е. Лабіша. Скільки в ній оптимізму, природності, вміння «виходити сухою з води». Світлано, не знаю, як вам, а мені в такого типу п'єсах надзвичайно подобаються служниці.

— Мені теж. Мабуть, тому, що вони найбільше «живі». Представники народу... А взагалі мені подобається грати «Вечір французьких воведілей», як і російські воведілі теж. Особливо «Біду від ніжного серця» В. Сологуба.

Тут я перерву нашу розмову із Світланною Рязанцевою. Хочеться повніше представити вам актрису, яку ви бачите на цьому знімку і котру встигли запам'ятати за спехотний місяць липня. Світлана працює в театрі четвертий сезон після закінчення Саратовського театрального училища. Її вибір життєвого шляху був цілком несподіваним для батьків та й для неї самої, здається. Росла вона у селищі міського типу на Брянщині, де не було ніяких гуртків художньої самодіяльності. Єдине, чим відрізнялась від своїх однокласників, мала музичну освіту. І ще надзвичайно захоплювалась літературою. Хоч, відверто кажучи, навіть це було не просто у «вбогій російській глибині», де не насидишся вволю у бібліотеці, не заглибишся у скроби букіністів. Любов до літератури залишилась у неї такою ж палкою, як була в дитинстві «біла озеро» («Я справді жила біля озера, як героїня герасимовського фільму», — посміхається Світлана). Вона мріє грати класику. Вважає, що класична література, класична драматургія певною мірою допоможуть позбутися того дефіциту доброти, порядності, яким пронизано наше суспільство. Є в цих переконаннях щось наївне, щось від інститутки кінця минулого століття. Але мені вони подобаються. Звичайно, у всьому іншому Світлана типова жінка кінця XX століття! Любить гарно одягатися, віддає перевагу косметиці фірми «Ланком» і... закохана у свого чоловіка, теж актора Брянського театру. «Мені нерідко доводиться чути, — дещо роздратовано говорить Світлана, — що сім'я заважає театру. Чому? Ну скажіть, чому? Сім'я і театр — це мої крила».

Валентина ЛЕВОЧКО.
Василь ГРИБ (фото).

...ОТ ТІЛЬКИ ГРАБУВАТИ СТАЛИ БІЛЬШЕ

Ну, здається, міліція може дещо полегшено зітхнути — у першому півріччі 1990 року порівняно з тим же періодом минулого злочинність в області знизилася. Про це йшлося на розширеному засіданні колегії обласного УВС, що відбулася кілька днів тому. В роботі колегії, крім працівників органів внутрішніх справ, взяли участь голова облвиконкому М. О. Сухомлин, начальник 7 управління МВС республіки Е. В. Форє, другий секретар обкому партії Ю. Г. Целих, працівники органів прокуратури, КДБ, юстиції, представники трудових колективів, преси.

Дещо зниження злочинної статистики майже по всіх параграфах зовсім не означає, як попередив начальник УВС Ю. Ф. Кравченко, що міліція стала так добре працювати. «Заспокоюватися нам нічого», — констатував Юрій Федорович.

Заспокоюватись справді нічого. У доповіді, з якою на колегії виступив Кравченко, пролунала критика на адресу майже всіх служб управління: карного розшуку, слідства, відділу про-

філантики. Не хотілося б протиставляти, але всі, хто взяв участь в обговоренні доповіді — начальник відділу профілактики обласного управління внутрішніх справ М. Б. Рачкован, начальник Знаменського міськвідділу міліції М. М. Венжик, заступник начальника Олександрійського райвідділу М. М. Ягоденко, начальник відділу охорони УВС Г. М. Зубченко, начальник відділу виправно-трудових установ М. П. Гонзур — на мою думку, мало уявляють, як треба працювати в нинішніх умовах. Не випадково Юрію Федоровичу не раз доводилось перабивати виступаючих, ставити конкретні питання і домагатися конкретних відповідей.

Сьогодні у міліції багато суто внутрішніх проблем, у тому числі й можлива деполітизація. Але щоб там не було, а в ній завжди будуть відділи, які займатимуться виконанням особового складу. На цьому наголосували і Ю. Ф. Кравченко і заступник начальника УВС з політичної частини Б. С. Ясиновський. На засіданні колегії велася детальна

розмова і про дільничну службу. Сьогодні їй належить, тобто має належати одне з головних місць в органах. Йшлося тут і про відсутність професіоналізму у боротьбі з економічною злочинністю, про зловживання владою і службовим становищем, про послаблення роботи відділів БРСВ. До речі, представник трудового колективу «Гідросили» В. А. Бондаренко з боєм говорив про спекуляцію, яка сьогодні відчутно б'є по кишені робочої людини.

Нижче наводимо деякі цифри злочинної статистики за півріччя. Всього зареєстровано 4073 злочини, що на 347 менше, ніж за аналогічний період минулого року. По лінії карного розшуку зареєстровано 2925 злочинів (—343). Залишились на розкритті 877 злочинів. А тепер — в деталях.

Тяжких тілесних ушкоджень	79	74
Зґвалтувань	61	58
Грабунків	150	162
Розбійних нападів	21	15
Крадіжок особистого майна громадян	1510	1241
Крадіжок державного майна	674	593
Викрадень		
автотранспорту	179	158

Існує думка, і вона пролунала у доповіді Ю. Ф. Кравченка, — щоб злочини реєструвались якоюсь сторонньою організацією (мовляв, велика кількість злочинів міліцією просто приховується). Справді, свого часу прокуратурою були встановлені непривабливі факти міліцейської практики. Але втручання сторонніх організацій викликає певні сумніви. Та поспішати з висновками, очевидно, не варто. При всій рішучості характеру у молодого начальника УВС холодний розум і тисезе бачення перспектив.

Наш кор.

За перше півріччя 1989 року

Убієства

37

За перше півріччя 1990 року

34

До редакції надійшло два листи від Людмили Малахової, матеріал якої про вболівання за долю комсомолу в «МК» друкувався ще в 1989 році. Сьогодні ми без змін (зробили лише переклад і скоротили повтори, друкуємо перший лист і перекладаємо зміст другого, де не лише піддано гострій критиці газету в цілому, а й міститься звинувачення на адресу кореспондента Ю. Ярового... Вітім, про все дізнаєшся, читачу, з публікацій і, можливо, поділишся своїми думками від прочитаного?

ЛИСТ ПЕРШИЙ

Читаючи вашу газету, інколи хочеться кричати і плакати, так ви ставитеся до комсомолу. Ваша газета орган ЛКСМУ, але так уже єхидно, з неповагою ви ставитеся до комсомолу: з насмішкою, з презирством і якоюсь ненавистю. Ось у мене зараз у руках «МК» за 9 червня, 1-а сторінка.

Дивлячись на картинку, де на фоні образу Ілліча внизу цілуються двоє, згадується таке ж у «Комсомольській правді», де подібне насміхання вже було; на фоні образу В. І. Леніна майже гола «красуня» почепилася на шию Леніну.

Не дарма Майкл, здається, американський соціолог говорив (я читала статтю в одній з газет), що йому подобається, як наш народ злорадно розлучається з минулим, як видно, вам теж це подобається. Але він ще писав, що в них усі книги вождів охороняються законом для історії. А в нас що робиться? Допустили в Києві, щоб познущалися над пам'ятником В. І. Леніна 22 квітня, в річницю його народження, назвали його катом, насміхалися, хіба це допустимо? Книги Леніна шматували, топта-

ли, сором всім, хто допускає таке.

І ось сьогодні по телевізору чуємо новину, що цих, хто ніс колючий вінок Леніну, цих двох негідників прокуратура Києва відпустила на волю. Хіба це правильно?

І «Комсомольська правда», і «Молодий комунар» не відповідають своєму історичному призначенню, вся ваша тенденція направлена проти нашої історії. Як Ю. Яровий, так за його прикладом майже всі кореспонденти одним духом проїняті. Вибачте за грубість, але противно читати вашу газету, якісь заголовки вибираєте неприглядні, наприклад: «Чи полетить в мене каміння», а зверху цього заголовка малюнок В. І. Леніна, а внизу під образом Ілліча обнімаються і цілуються двоє, але до чого це? Ніяк незрозумілий цей малюнок (можливо, фото), зовсім не відповідає заголовку. Не зрозумієш, до чого це насміхання в статті і зовсім не хочеться читати таке.

Чи взяти статтю Ю. Ярового в «МК» за 14 червня. Ну як придумав заголовок, хочете сміятися, хочете ні, на таку думку наводить «Там за поворотом... знову поворот». Хіба не можна було дати нормальний заголовок про з'їзд ЛКСМУ, обов'язково з насміханням!

Ви, тов. Яровий, любите, як видно, насміхатися з нашої історії комсомолу, партії, навіть з Леніна. Але шкода, що ви не чуєте, як з вас насміхаются за ваші невірні заголовки і за те, що ви збираєте плітки різні.

Наприклад, про Матвієнка ви пишете: «ходять чутки, що Матвієнко не працюватиме в комсомолі...». Збираєте плітки — хто з ким що говорить проти комсомолу і т. д.

А про вас ходять чутки, що ви не відповідаєте своєму призначенню в редакції і вас уже давно треба переобрати з тієї посади в «МК». Приєм-

но вам, що такі чутки ходять? Я раніше поважала «МК» — вас всіх, а зараз ви втрачаєте авторитет на очах у людей — так сказала мені моя подруга, так думаю я. Ну, як вам, якщо про вас хтось погане говорить?

Ось ви ще собі вибрали підручного історика Громова, «соціолог» знайшовся, про нього теж так говорять.

Тов. редактор В. Івашко (так написано в листі — ред.), просимо вас потрудитися, зробити так, щоб ваша газета була більш культурною, а ось цей малюнок з Леніним і з тими двома, що цілуються, він «ні к селу,

ні к городу» — я виріжу і вишлю у Верховну Раду. Хоча і там позасідели рухівці, такі як у вас, але є ще депутати — люди, які ще шанують Леніна, Радянську владу, розберуться.

Відповідь ваша не потрібна. Гонорар — на милосердя.

Тов. редактор, наведіть порядок у редакції, а те ви, говорять, що хороша радянська людина, а піддається рухівцям. Якщо рух за екологію, то це добре, а якщо, як ви знаєте самі, куди він веде, то перевертайте, дуже просимо.

Людмила і моя подруга Олена.

ЛИСТ ДРУГИЙ

Його Людмила Малахова пише, за її словами, під враженнями від «свіжого» номера «МК». Починається він тим, що її подруги разом з нею збираються й обговорюють публікації молодіжних, згадують, як в шкільні роки на уроках обговорювали книги «Молода гвардія» та інші. А далі:

«І так гірко на душі стає, коли читаємо у вашій газеті колючі слова про комсомол, самі з себе смієтесь, тов. Яровий і інші, такі як ви, бо ви теж були комсомольцями, вас вивчила наша держава... а ви виступаєте проти марксистсько-ленінської науки, на добро відповідаєте злом. Скільки у вас ненависті і злості на комсомол, на партію.

Хоча ви історики і кореспонденти, але історії своєї Батьківщини не знаєте.

Ви думаєте, якщо у нас буде влада буржуазних націоналістів, які рвуться до влади, вас, тов. Громова і Яровий, не будуть називати сталіністами і окупантами? Громовий ясно сказав у газеті, що нинішній комсомол повинен відповідати за минуле... От і ви будете разом з нами відповідати за минуле, хоча і підлабузничаете їм, хоча й ні.

Далі в листі йдеться про те, що «ми захищали» від Гітлера і звільняли від фашистської кабали народи, а що ті люди на добро відповіли і відповідають злом, і що Люда не зрозуміє ніяк, чому ми «подрозжаєм» тим, кому не до аподоби Радянська влада. Наводяться і неточні дані — в яких країнах скільки загинуло радянських воїнів у другій світовій війні.

«Взяти Західну Україну до війни і після війни, як вони жили бідно. Розруха була як і у нас. А зараз? Що ви думаєте, що це манна небесна впала і святі відбудовували міста і села? А скільки наших людей, подіючи допомогу, загинуло від бандерівців, оунівців, скільки вчителів загинуло? 30000 загинилих радянських громадян на совісті ОУН і УПА (бандерівців). Скільки солдат наших полягло? Є там тепер і хороші школи, всі вчать, а все пішло від Жовтня, Ленін закликав «Вчитися, вчитися і ще раз вчитися»...

І перевчилися... Лист далі переповідає, як плондруються «могили радянських воїнів», як насміхаються над пам'ятниками Леніна. Є тут слова і про «некультурність демблону на з'їзді Верховної Ради в Києві (юмилки за оригіналом — ред.). А потім, після епів про сесію:

— Тепер про ваші кореспонденції з В. Грибом (напевне — кореспонденції Ю. Ярового — ред.) про з'їзд ЛКСМУ України. Перша сторінка за 16 червня. Заголовок «Ганьба... чи ні?». Такий підозріло — насміхальний заголовок. А як ви думаєте, тов. Яровий, ганьба, чи ні? Напишіть нам свою думку. Або ж стаття «Група «прикриття». Як видно, ви шкодуєте, що на з'їзді комсомолу не було РУХу...

Як ви з єхидністю, тов. Яровий, все писали про з'їзд, вас ми осуджуємо. Ви просто «уничтожили» все: і комсомол, і партію, і так добре підкусуєте... Плітки збираєте про першого секретаря ЦК ЛКСМУ А. Матвієнка, негарно так, тов. Яровий!

Цікаво, хто складав соціологічну анкету? Невідомо...».

Закінчувався лист Людмили тим, що не варто було міняти назву комсомолу республіки, критикою львівських делегатів, що привезли жовто-блакитний м'яч, називається все це дурницею, цитуються вибрані речення з матеріалів Юрія Ярового...

СПРОСТУВАННЯ

Я, Юрій Яровий, завідуючий сектором комсомольського життя «Молодого комунар», спростую ці два листи Людмили Малахової і вважаю, що вони, м'яко кажучи, написані неуважно, неграмотно і некомпетентно. Особисто приємно, що такі листи для мене рідкість, що люди поділяють думки газети, думки її авторів. Хай не завжди і не зі всім читачі згодні (слава богу, що є інкодумство!), але вони розуміють наше життя, хочуть його змінити і... змінюють його. В тому числі й комсомольці.

Та давайте повернемося до двох листів і спростуємо наклепи, грубість і необгрунтованість аргументами.

Перше: 9 червня на першій сторінці чисто випадково у фотооб'єкти попав портрет Леніна. А на знімку — мить нагородження переможців конкурсу і звичайнісінька увага до жінки — поцілунок того, хто нагороджує. Окремо скажу про знімки в «Комсомольській правді» — там дійсно була така фотографія з текстовою, де йшлося, що не варто дівчаткам заради долара торгувати ідеалами і далі — в тому ж змісті. Просто порадиж Людї, її однодумцям — будьте уважніші, читайте те, що під фото, що під заголовками. Бо ще В. І. Ленін писав у статті «Статистика і соціологія», що факти неможна вихоплювати з контексту, а варто їх взаємопоєднувати, брати повністю, а не вибірково... Тим паче, варто вже в такому віці розрізняти, коли вмієш читати, де фотографія, а де малюнок.

А про те, що я люблю насміхатися з Леніна, з комсомолу, вибачте, але де можна таке було взяти? Зреш-

тою, варто б думати, що писати, бо так можна й до суду дописатися.

Про Анатолія Матвієнка: як йому задав хтось запитання, так і записав на плівку мій диктофон, як, зрештою, й моїх колег, котрі теж отримали аналогічний текст розшифровки інтерв'ю. Що про мене ходять чутки — то хай собі не лише ходять, а навіть бігають, знаю, що це неграмотні вигадки.

Людмила в листах згадує В. Громова. Не буду за нього щось говорити, але в тому, що й нам за наші вчинки, дії в минулому доведеться відповідати — сягає правда. Нагадаю лише, що редактор наш Віктор Олексійович Івашук, а не Івашко (теж треба бути обізнаним, а не писати все, що в голову збреше).

Другий лист теж містить чимало «крику» і звинувачень на мою адресу. Хочу уточнити: я не сміюся з комсомолу і «не був», як пише Людмила, а є комсомольцем і не збираюся з комсомолом виходити. Вивчився сам, а не мене вчили, і, так як до цього прагнув, думаю, освіту б здобув би при будь-якому державному устрою. На яке добро відповідаю злом — не збагну.

Людмилі і таким як вона порадиж — якщо не можуть розрізнити національне з націоналізмом («ви думаєте, якщо в нас буде влада буржуазних націоналістів...»), то користуйтеся словниками.

Те, що звільняли від гітлерівського режиму народи Європи «ми» — теж не повністю погоджуюся. Звільняли від фашизму всі народи, всі чесні люди, в тому числі й французи, німці, угорці... Після звільнення в

багатьох країнах «ми» прагнули викоренити наш, тої час сталінський режим. Чим це сьогодні закінчилося — ми знаємо. Те, що наші країні довелося найбільше зазнати горя, найбільший анести вклад у Перемогу — цей факт беззаперечний для всіх.

У другому листі Людмила згадує про допомогу Західній Україні. Вона, безперечно, була. З Чернігівської і Полтавської областей відразу після війни в село майже на кордоні з Польщею приїхали вчителі тамтешніх дітей мої мама й тато. Всього було. Але треба знати й причини, що породило всі звірства і далеко не 30 тисяч безневинно загинуло людей, а значно більше (десь у десять разів). До речі, а чому Людмила не називає ті мільйони людей, які постраждали від ново-сталінського «звільнення»!

І ще хочу сказати, що вислову «Вчитися, вчитися і ще раз вчитися» у Леніна я не знаходив. Узагальнили думку В. І. Леніна — це так.

Взагалі, про ці листи можна б і не згадати, навіть — не публікувати їх — надто вже вони «научені» минулим.

Однак, ведучи полеміку з Л. Малаховою, водночас звертаюся до її однодумців: перш ніж писати грубість, образи — згадайте, що за це можете відповідати. Якщо не знаєте точно — не пишіть заради обпллювати щось чи когось — підучіться. А ще краще — виїдїть надвір, і де б ви не жили, подивіться — життя рухається, життя змінюється. Рухайтесь, змінюйтеся і ви, змінюйте життя, перебудуйте його і... не плачте за минулим!

Юрій ЯРОВИЙ.

«...А та курка-шабатурка по садочку ходить та й хопить...»; «А та качка: как-как-как! А та гуска: гел-гел-гел!»; «Несе Ганця воду, коромисло гнеться, а за нею Ваня, як барвінок зється...»; «Ти до мене, ти до мене не ходи, кудий-коротенький...»; «Ой ти старий дідуня, ізгнувся як дуга! А я молоденька, гуляти раденька...»; «Ой ги-ля-а-а, гиля-а-а, гусо-оньки-и-и на стаа! Добрий вечір, дівчино...». Лазина мелосу народного, дододрай гумору, смішне й сумне водночас, картинки життя духу народного, атілені дотолно й художньо правдиво — ось що таке ці кольорові картинки, якщо говорити про них високим стилем. Проглядаючи в них світ якоюсь мірою фантастичний, бо витворений уязою авторки, але й разом з тим на диво близьким нам; та це й зрозуміло — адже це світ української народної культури. Ці ілюстрації до українських народних пісень — не що інше, як породжене ними в душі самодільної художниці ще одне явище цієї культури.

Виявляється, що пісня народна може «звучати» ще й так. І в тому, що авторство такого звучання належить саме Ларисі Зоріній, музикантці за освітою, музичному керівникові дитячого садка «Сонечко» в Новоградці, є певна закономірність. Вона виростає в талановитій сім'ї, де однаковою мірою шанувалися й музика, й малювання. Батько Лариси Г. О. Босий — живописець, досить відомий на Новоградщині, професійним

художником став і її брат. Але для самої Лариси [можливо, через внутрішнє прагнення до «самовизначення»] «сімейне» захоплення живописом до недавнього часу, здається, не мало впливу. Та, певно, то тільки так здавалося. Бо коли взялася нарешті за пензля (а почала із копіювання картин майстрів епохи Європейського Відродження), виявилось, що деякі назви перейняли, очевидно, спостерігаючи за тим, як працювали батько й брат...

Шлях від копіювання до віднайдення «свого» стилю, власної теми — процес доволі болючий для кожного, але не для кожного успішний. Скільки маємо навіть серед професіоналів таких, хто в творчому розумінні ніколи не звертає з добротної, надійної, але вторганої іншими копії. У випадку з Ларисою склалося якраз навпаки: прагнення самовизначитися, працювати не на публіку, а на самовираження, у сузіззі з її основними музичними заняттями в дитсадку несподівано (але й закономірно) привели до появи нової якості... Пройшовши через наважання наслідуванням, вона повернулася до знайомого й близького змалку, але саме тому й непомітно присутнього в житті — і раптом побачила все новими, мудрішими очима.

малює, коли підірпипи їх, не засвоєння малюнками? Ця, здавалось би, буденна потреба несподівано захопила, щойно вродилися з-під пензля бабусині гуси (пісенька «В нашої бабусі»); щойно ожило на папері:

**Вийди, вийди сонечко,
На бабине полечко,
На дідове зіллячко,
На наше подвір'ячко!**

Невеличке відкриття: діти чудово сприйняли новозведення, почали краще запам'ятовувати тексти — змусило уважніше переглянути зроблене й розширити тематику. І вже з'явилися ілюстрації не лише до колядок чи веснянок, не лише до пісень дитячих, а й до цілком «дорослих», хоч і жартів-

ливих — «Грицю, Грицю, до роботи...», «Чоловіче, я слаба...». Диво народної пісні народило малюнок — теж у своїй органічності народного й разом з тим позначеного авторського індивідуальністю. Відвідаємо ж уважніше в такі знайомі сюжети і вслухаємось ще раз у самих себе: чи не правда, образи ці, щемно наївні й дитинно мудрі, відлунують у душі рідними, хоч, можливо, й призьбленими голосами?

П. СЕЛЕЦЬКИЙ,
сміт. Новоградка.

На знімках: малюнки Лариси Зоріної.
Фотографування
В. ГРИБА.

Повернення Винниченка

26 липня цього року виповнилося 110 років від дня народження великого українського письменника — В. К. Винниченка. Він належить до тих майстрів слова, творчість якого майже півстоліття замовчувалася в нашій країні, і про якого офіційна пропаганда формувала думку як про буржуазного націоналіста, зоргого українського народу.

Нелегкий шлях В. К. Винниченка — і як письменника, і як політичного діяча, і як революціонера. Але йому не можна дорікнути, що він не любив український народ, не боровся за його щасливу долю.

Коли Центральна Рада розпочала свою діяльність на Україні 19 березня 1917 року, В. К. Винниченко від її імені написав текст чотирьох доленосних Універсалів. У третьому, зокрема, сказано: «Український народ, сам дозвіліт борючись за свою національну волю й ним її здобувши, буде твердо охороняти волю національного розвитку всіх народностей, на Україні сущих, тому сповіщаємо: що народам великоруському, єврейському, польському й іншим на Україні признаємо національно-персональну автономію для забезпечення їм права та свободи самоврядування в справах їх національного життя».

Неупередженому дослідникові неважко помітити, що ідеї Універсалів перегукуються із «Декларацією про державний суверенітет», яку прийнято 16 липня 1920 року.

В. К. Винниченко був не тільки політиком, а, насамперед, талановитим письменником, творчістю якого перед усім світом могла б пишати література будь-якого народу. Його життя — це злет і падіння, геніальні прозріння й трагічні помилки.

Народився В. К. Винниченко (за його власними записками) 26 липня 1880 року в с. Григорівці на Єлисаветградщині (письменник і краєзнавець М. К. Смоленчук дові, що в Єлисаветграді). Дитинство запам'яталося йому знущанням поміщика Бодіско над батьком, зневагою до української мови. Це він відчував і, навчаючись у Єлисаветградській гімназії.

У 1900 р. вступив до Київського університету на юридичний факультет. Там поринув у вир політичних

подій, за що через рік його було звідти виключено. Освіту здобув самостійною працею. Погляди на життя формувалися під впливом Революційної української партії (РУП), членом якої він став ще в студентські роки, а потім — Української соціал-демократичної робітничої партії (УСДРП), якою оголосило себе одне із відгалужень РУП.

У 1907 році обраний членом ЦК УСДРП, а на початку квітня 1917 року обраний на посаду лідера цієї партії і головним редактором її друкованого органу — «Робітничої газети», остільки його кандидатура була поза конкуренцією.

Під впливом догм, сприйнятих від російських меншовиків та опортуністів II Інтернаціоналу, Винниченко вважав, що Україна і Росія не дозріли для соціалізму, він домагався автономії України в рамках федеративної Росії, вносячи, таким чином, замішання в ряди трудящих. Трагічною помилкою було й те, що, прагнучи принести українському народові свободу, взяв участь в боротьбі проти нього, про що признавався у «Щоденнику», зробивши запис 23 травня 1919 року про те, що ненавидів Бодіско усякого гатунку, але змусив був «визволити Бодіско, одривати руки тих, що душили їх». В. К. Винниченко вийшов за кордон. Але, аналізуючи ситуацію, прийшов до висновку: його місце на Україні. 8 вересня 1920 року Винниченко призначили заступником Голови Ради Народних Комісарів та народним комісаром закордонних справ УСРР. Його ввели до складу членів КП(б)У. Усвідомлюючи, яке величезне значення матиме його участь у роботі партійних і державних органів республіки, Володимир Кирилович зажадав свого обрання до складу Політбюро КП(б)У.

Не дочекавшись рішення з цього питання Пленуму ЦК, Винниченко, несподівано покидає Україну. Вчені і до цього часу розмірковують: причиною чи приводом для цього послужило питання про введення письменника до складу Політбюро?

Знаючи про те, як політичне, соціальне, національне життя України затиснувалося лещатами сталінського

тоталітаризму, краще розуміємо, чому письменник не залишився в республіці. Навряд чи вдалося б йому уникнути рук сталінської інквізиції.

Живучи у Франції, Винниченко виявляє великий інтерес до життя УСРР. Він засуджує фашизм, у роки другої світової війни відмовляється від будь-якого співробітництва з гітлерівцями, за що потрапляє до фашистського концтабору.

Кипуча, вулканічна діяльність Володимира Кириловича обірвалася 6 березня 1951 року.

Ще у 1926—1928 роках видавництво «Рух» видало «Зібрання творів» письменника у 28 томах, а видавництво «Книгоспілка» протягом 1930—1932 років випустило 23 томи його праць. Але його творча спадщина значно більша. Готуються до друку 6 томів його «Щоденника». З цим неоціненним документом розпочне знайомити нас журнал «Київ» у наступному році, а часопис «Дружба народів» познайомить із щоденниковими записами за 1920 рік в грудні цього року.

Був час, коли творчість В. К. Винниченка визнали в школі, її ґрунтовно досліджували літературознавці і політики. Але греблю тоталітаризму літературний океан Винниченкових творів було перекрито. Вона прорвалася тільки в перебудований час. Та багато ще треба докласти зусиль, щоб азійові конюшні стереотипів, упередженості, недовіри були винищені совістю, справедливістю. Друге життя Винниченка починається. Сотні оповідань, п'єс, статей, памфлетів, чотирнадцять романів, грандіозна епістолярна спадщина, майстерська творчість (понад 70 картин), інші твори на підході до нас.

Без творчості одного з найбільших письменників XX століття, а, можливо, і всіх часів, не мислимо свого духовного відродження. Хай же все яскравіше палає над Україною і світом безсмертна зоря творчості Володимира Кириловича Винниченка!

В. КАЮКОВ,
відповідальний секретар обласного ТУМ ім. Т. Шевченка, пропагандист обласного ДТЛК УРСР.

Із Крістофом Балцером ми познайомилися в дні роботи ХХІ з'їзду ВЛКСМ. Молодий німець назався студентом університету міста Тюбінген (ФРН), навчається на історичному факультеті і ще встигає відвідувати факультет слов'янських мов. До Москви приїхав на курси російської. Правда, здивував мене Крістоф навіть не своєю досить терпимою російською, а громадськими інтересами — тим, що він член Міжнародної Амністії (МА). Про цю організацію у нас мало що відомо, і Крістоф Балцер люб'язно погодився відповісти на кілька запитань.

КОР.: Що таке Міжнародна Амністія?

— Тисячі людей перебувають у ув'язненні через свої переконання. Багатьох тримають в'язнями без обвинувачення і суду. Застосування тортур і смертної кари — далеко не поодинокі явища. В багатьох країнах чоловіки, жінки і діти «зникли» після того, як були офіційно затримані владою своєї країни. Інших позбавили життя без усякого дотримання навіть видимості законності, просто із забавки урядів та урядових агентів. Такі кричущі випадки порушення прав людини у країнах із різними ідеологіями вимагають реакції світової громадськості. Відповідальність за захист прав людини обумовлюється незалежно від національних кордонів, расової приналежності або ідеології. Саме це фундаментальне переконання лежить в основі діяльності Міжнародної Амністії. Вона відіграє особливу роль в міжнародній правозахисній діяльності і виступає як світовий незалежний рух. Діяльність МА зосереджена винятково на ув'язнених. Вона домагається звільнення в'язнів сумління, тобто громадян будь-якої країни, затриманих владою за свої переконання, колір шкіри, статі, етнічне походження, мову або релігію, за умови, що вони не застосовували і не підтримували насильства. Вона стоїть за справедливим і своєчасним судом для всіх політичних в'язнів і допомагає тим, хто утримується у в'язниці без винуватого звинувачення або без суду. Виступає проти смертної кари, катувань та інших жорстоких або принизливих для людської гідності покарань стосовно всіх ув'язнених без винятку.

КОР.: Як починався цей рух?

— Міжнародна Амністія почала своє існування в 1961 році з газетної статті англійського адвоката Пітера Бененсона. У ній він звернувся із закликом до людей у всьому світі почати неупереджену кампанію боротьби за визволення в'язнів сумління. В перший місяць після опублікування цього заклику більше тисячі чоловік з усіх кінців земної кулі відгукнулися і запропонували практичну допомогу: збір інформації про індивідуальні випадки порушення прав людини, розповсюдження її, написання листів на захист в'язнів сумління відповідним урядам. Так із газетної замітки про «забутих в'язнів» виріс міжнародний рух.

КОР.: Хто підтримує Міжнародну Амністію?

— Міжнародна Амністія налічує більше 500000 активних членів із понад 150 країн. До цього руху може приєднатися кожен, хто підтримує його мету. Серед членів МА — люди різних професій, представники всіх прошарків суспільства, які мають різні погляди. Організація складається з невеликих груп чисельністю близько 10 чоловік. У моїй більшості становлять студенти та учні гімназії.

КОР.: Чи не є Міжнародна Амністія політичною організацією?

— Ні, це не політична організація. Вона не висловлює ні схвалення, ні осудження тої чи іншої політичної системи або уряду. МА не обов'язково поділяє погляди тих ув'язнених, чий права захищає. Вона займається виключно захистом прав людини, незалежно від ідеології уряду країни даного в'язня сумління або поглядів самих жертв.

КОР.: Звідки одержуєте інформацію?

— Міжнародна Амністія надає особливої ваги об'єктивному і точному викладенню фактів. У своїй діяльності опирається на ретельне дослідження інформації про випадки порушення прав людини. Спеціальний дослідницький відділ Міжнародного секретаріату організації у складі 150 штатних співробітників приблизно 30 різних національностей займається збором і аналізом інформації, що поступає з численних джерел. Ними є сотні різних газет та журналів, урядові бюлетені, стенографічні записи радіопередач, повідомлення адвокатів і правозахисних організацій, а також листи самих в'язнів та їхніх сімей. МА відряджає спеціальні групи для розслідування фактів на місці, присутності на процесах, а також для зустрічей з ув'язненими і для бесід з офіційними представниками урядів. Несе повну відповідальність за друковані матеріали і готова внести поправку в тому випадку, коли в повідомленні буде знайдена і доведена помилка.

КОР.: Хто фінансує Міжнародну Амністію?

— Вона існує на внески і пожертви своїх членів і людей, що співчують її діяльності. Фінансова незалежність в такій же мірі важлива для діяльності МА, як і її політична незалежність. Наша організація ретельно слідкує за тим, щоб пожертвування ні в якому разі не могли поставити її в будь-яку залежність від тих, хто офіціює, вплинути на її об'єктивність або обмежити свободу діяльності. Найбільша частина бюджету МА складається з невеликих приватних пожертвувань і членських внесків. Фінансова допомога від урядів не приймається.

КОР.: Кілька слів про принцип роботи...

— Як тільки стає достатньо фактів, що репресований дійсно в'язень сумління, його справа передається одній (або декільком) із груп організації, котрі діють в багатьох країнах світу. Ці групи, в які входять члени місцевих філіалів МА, «всиновляють» в'язня сумління. Вивчають його справу, а потім надсилають листи відповідним урядам із закликом до негайного і беззастережного визволення даного в'язня. Ця робота займає місяці, а інколи й роки. Члени МА надсилають листа за листом урядам і тюремним властям країни «всиновленого» в'язня сумління. Намагаються дати розголос його долі із місцевій пресі і звертаються до посольств і членів торгових делегацій країни, про яку йде мова, збирають підписи впливових людей під петиціями. Коли є можливість зв'язатися і підтримувати контакти з сім'єю, групи «всиновлення» надсилають сім'ї ув'язненого посилки і починають переписуватися з самим в'язнем сумління.

Коли в якійсь країні відбуваються масові політичні арешти, у МА немає можливості встановити особу кожного із затриманих. Проте, коли людей затримують за політичні погляди, вона звертається із закликом до уряду країни дотримуватися права цих людей на справедливий і своєчасний суд. Члени організації у всьому світі виступають на захист в'язнів, багато з яких утримуються в'язнях роками.

КОР.: І які результати такої боротьби?

— Починають доходити листівки, телеграми і посилки. Доходять і листи ув'язнених, багато з яких таємно проносяться з тюрми, минаючи також і митну цензуру в аеропортах. Наприклад, коли студент юридичного факультету в одній з країн Східної Європи був засуджений до трьох років ув'язнення за збір підписів під петицією, що вимагала визволення всіх в'язнів сумління цієї країни, батько засудженого надіслав листа до МА всього через кілька днів після суду. В листі говорилося: «Я на своєму досвіді відчуваю благотворний вплив Міжнародної Амністії, адже ви підняли свій голос на захист мого сина. Міжнародна Амністія — це промінь світла в наш час, особливо для тих, на чий очі вдаряють шори, за ким з шумом зачи-

няються тюремні двері. Ваша самовіддана праця освітлює життя тим, хто так його потребує, і коло нужденних постійно шириться».

Деяких в'язнів звільняють недовзі після того, як МА починає займатися їхньою справою, інших звільняють по амністії. Та багатьом доводиться відсиджувати повний строк. Однак МА ніколи не ставить собі в заслугу визволення в'язня сумління, незалежно від того, чи займалася організація його справою, виступала на його захист, вимагала визволення чи ні. Та коли вирішено «всиновити» політичного в'язня, МА займається його справою до кінця.

Цей рух набув сили рятівного маяка, учасники його ніби вступають у змову з надією, до якої може приєднатися кожен, хто готовий стати на захист людської гідності. МА самим фактом існування продемонструвала, що звичайні люди, незважаючи на різницю їхніх політичних поглядів, можуть працювати разом і дружно боротися проти тиранії.

КОР.: Яку практичну допомогу одержують в'язні?

— Часто МА направляє своїх представників для бесід з ув'язненими. Іноді в склад делегації входять лікарі для того, щоб вони могли обстежити жертви катувань. Медичні групи допомагають добиватися кращого догляду за в'язнями і здійснювати подальший медичний нагляд і допомогу після їх звільнення. Також організовуються благодійні заходи допомоги в'язням та їхнім сім'ям.

КОР.: Які країни гірші?

— Ми не поділяємо країни на ті, що дотримуються прав людини і на ті, що занесені в «чорний список» країн-порушниць. Це неможливо, оскільки в деяких країнах репресивний режим перешкоджає вільному потоку інформації про порушення прав людини, і крім того влади різних країн користуються різними методами репресій. Наприклад, в одних країнах в'язнів сумління засуджують на тривалі строки ув'язнення, в інших їх роками без суду тримають у в'язницях. В деяких країнах влада використовує фізичні тортури, в інших — психологічні. Тому, замість спроб виявляти гірші країни, направляємо свої зусилля на те, щоб добиватися дотримання прав людини в кожному конкретному випадку.

КОР.: Чи організовує Міжнародна Амністія бойкоти?

— Ми не підтримуємо і не висловлюємося проти економічного та культурного бойкотів. Однак, виступаємо проти поставок військового, поліцейського та будь-якого іншого спорядження, а також надання послуг експертів тим країнам, уряди яких використовують їх з метою затримання в'язнів сумління, застосування тортур і кари на смерть.

КОР.: А це хіба не втручання у внутрішні справи держав?

— Відповідальність за захист прав людини лежить на міжнародній громадськості. Цей принцип визнають всі великі міжнародні організації, такі, наприклад, як Організація Об'єднаних Націй. У наші дні уряди повинні публічно відповідати за становище прав людини перед світовою громадськістю. Визнання цієї підзвітності одночасно означає і визнання з боку урядів права міжнародних організацій розслідувати випадки порушень прав людини і висловлювати занепокоєння з цього приводу.

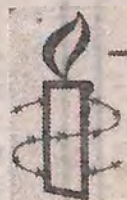
В основу діяльності Міжнародної Амністії лягли загальноприйняті міжнародні норми в області прав людини. Якщо якась держава порушує ці норми, ми виступаємо на захист жертв сваволі.

КОР.: І нарешті трохи про контакти і світовий масштаб діяльності організації.

— Члени МА — люди, які підтримують її діяльність, об'єднані в невеликі місцеві групи. В усьому світі — в країнах Африки і Азії, на Американському континенті, в Європі і на Близькому Сході — існує більше трьох тисяч таких груп. Найунікальнішою особливістю діяльності Міжнародної Амністії є те, що її групи «всиновляють» в'язнів сумління, які перебувають у ув'язненні не в своїх власних країнах, а десь за кордоном. Це відображає міжнародну основу боротьби за дотримання прав людини. А щоб забезпечити неупередженість і рівновагу свого підходу більшість груп «всиновляє» не менше двох в'язнів сумління із двох різних, віддалених одна від одної своїм географічним положенням і політичною системою, країн. Групам і членам груп не належить свідчити про в'язнів у власній країні, і вони не несуть ніякої відповідальності за діяльність або заяви міжнародної організації стосовно їхньої країни.

Щодо контактів, то ми маємо офіційні стосунки з ООН, ЮНЕСКО, Європейською Радою, Організацією Африканського Єднання та Організацією американських держав. В 30-і роки минулого століття Декларації прав людини Міжнародній Амністії була присуджена Премія прав людини ООН «За видатні успіхи у сфері прав людини». В 1977 році Міжнародній Амністії була присуджена Нобелівська премія миру «За зміцнення свободи і справедливості», а отже і миру на Землі.

Записав В. ТАРАСЕНКО.

amnesty
international

International Secretariat
1 Easton Street, London WC1X 8DF, United Kingdom
Telephone: 01-433 1771 Telegrams: Amnesty London WC1

ВІТРИНА

ЩО МИ ДУМАЄМО ПРО СЕКС?

Не так давно співробітницею Всесоюзного центру вивчення громадської думки по соціально-економічних питаннях при ВЦРПС і Держкомпраці СРСР В. Бодрово було підготовлено соціологічне дослідження: «Думка населення про статево-виховання молоді».

Були опитані жителі 26 міст і 9 сіл основних регіонів країни. Найважливішим, як виявилось, стало питання про допустимість статевих стосунків юнаків і дівчат до шлюбу. «Дошлюбні сексуальні

стосунки для чоловіків недопустимі» — так вважають 30 відсотків опитаних, для жінок цей відсоток вищий — 40. Відповідь «допустимі тільки з майбутньою дружиною, чоловіком» зайняла друге місце — відповідно 29 і 34. 23 процента респондентів сказали, що дошлюбні сексуальні стосунки у чоловіка допустимі з будь-якою жінкою. А для жінки вільну любов до шлюбу вважають можливою лише 11 процентів. До речі, при відповіді

на це запитання найбільш аскетичними виявились кандидати і члени КПРС.

Нерозривно зв'язана з цією проблемою думка населення про найбільш оптимальний вік вступу у сексуальні стосунки.

Як і очікувалось, більшість опитаних (41 процент) назвало таким 18—19 років, тобто відповідно з діючою Конституцією СРСР. Вік 16—17 років назвали тільки 9 відсотків респондентів. Менше 1 процента вказали вік 13 років.

БЕЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ НЕМА НАЦІЇ

ПОЛУНИЦІ БЕЗ ЦУКРУ

Літо — сприятлива пора для схуднення. Багато овочів, фруктів, зелені дають можливість обманути шлунок. Укинеш туди півкіла салату з редиски і цибулі — живіт повний, а поживи з того мізер. Щоб не позеленіти од недокрів'я чи не впасти посеред вулиці від слабкості, овочево-фруктовий раціон доповнюйте молочними продуктами, але не жирними — сметаною, вершками, а кефіром та ряжанкою. Ось примірне денне меню для бажаючих після канікул надіти на розмір менший одяг.

Сніданок: салат із редиски із зеленню та сметаною або нежирний суп чи бульйон. На десерт — чай або кава з молоком без туфелів.

Обід: нежирний борщ, суп чи бульйон, трішки пісного м'яса з вареною картоплею, сік або фрукти чи ягоди.

Вечеря: яєшня, салат з огірків чи капусти з олією та оцтом, кефір або тепле молоко (від нього краще засинають). Хліб в усіх випадках чорний.

Коли вдень дуже мучить голод, поїжте черешень, яблук, смородини тощо.

Разом з цим робіть фізичні вправи. Хороший результат дає плавання. Добре щоранку побігати хоча б хвилини 15—20, постригати через скакалку (на м'якій землі, а не на асфальті). Щодоби (в будь-який час, але не одразу після їжі) качайте прес із положення лежачи. Постійно практикуйте втягування живота. Не лягайте одразу після обіду чи вечері. Товщина найбільш помітна у талії та на стегнах — обмірюйтеся тут на початку та в кінці місяця і порівняйте цифри. Перші результати будуть помітні вже через 2 тижні. А до нового навчального року ще 4 тижні. Часу маєте досить!

Не буду переповідати зміст положень концепції «Національна школа», з якою виступив на сторінках «Молодого комуніста» та республіканської преси вчитель СШ № 13 м. Кіровограда, відмінник народної освіти В. І. Каюков. Дійсно, у справі відродження духовності, утвердження любові до рідного слова через пропаганду етнопедагогіки, фольклору, образотворчого мистецтва ще багато труднощів, обмаль досвіду.

Зустрічаються люди, які ставляться до української мови абияк, байдуже і навіть вороже. Забувають про те, що саме в мові виявляється генетичний код духовності народу. Деякі стверджують, що їм все одно, якою мовою розмовляти, аби пислиці в магазинах не були порожніми. Тож на них ми повинні націлювати свою увагу, переконаність і пропагандистську майстерність. У спокійних, заважених розмовах їх треба переконувати в тому, що не хлібом єдиним живе людина, роз'яснити, що нація житиме лише при живій національній мові.

Василь Іванович став переможцем республіканського конкурсу «Національна школа», який був проведений газетою «Радянська осві-

та» спільно з Республіканською Радою педагогічного Товариства УРСР. Як людина, котра професійно і по-громадському зацікавлена у відродженні української мови, я повністю підтримую В. І. Каюкова в тому, що для освіти потрібні нові педагогічні кадри — із загостреним, самостійним, нестандартним мисленням, люди із вірою в ідею створення національної школи.

Отже, я схилився до думки про конкурсний підбір вчителів для цієї, спроектованої в завтрашній день, школи. Переконалися у тому, що нам потрібні і національна, і спеціальні школи — ліцеї високого рівня, які б і справді розвивали обдарованих дітей, давали їм ґрунтовні знання. Думаю, що в Кіровограді (і не тільки в ньому) ці питання можна вирішити за умови не лише конкретно-практичних рішень в створенні тієї ж національної школи на базі однієї з міських, а й теоретичного, методологічного обґрунтування. Давайте пам'ятати: ми працюємо з найбільш коштовним «матеріалом» — з дітьми. Тож, експерименти не обґрунтовані науково, просто недопустимі.

Саме життя вимагає створення принципово нових типів навчальних закладів — дитсадок — школа,

СПТУ — технікум — вуз, школа — СПТУ, школа мистецтв, які йтимуть шляхами розвитку національної освіти.

В концепції Василя Івановича багато місця відводиться вирішенню питань одухотворення школярів, формування їх національної і інтернаціональної свідомості в навчально-виховному процесі. Це зрозуміло: автор розробки концепції національної школи не один рік працював організатором позакласної і позашкільної роботи, тому й творить її на підставі набутого досвіду, свого і вчених, віддаючи вихованню пріоритет перед навчанням. Звичайно, тут можна з Василем Івановичем і посперечатися, але чи варто? Адже, кожний вчитель — предметник (маю на увазі творчих вчителів) в процесі викладання свого предмету в достатній мірі може реалізувати виховні можливості навчальних програм. Навіть той же викладач фізичної культури в позакласній роботі міг би працювати з дітьми в питаннях відродження, приміром, національних видів спорту, отих, що колись побутували на Запорозькій Січі.

Отже, ми маємо перед очима комплексну цільову програму діяльності національної школи — першої

в області. Осмислену і виважену.

Історія дає нам ще один шанс для її створення і його треба використати сповна.

Як відомо, в обласному центрі з нового навчального року по вулиці Волкова відкривається школа-новобудова на 1568 учнівських місць. Рішенням Кіровоградської міської Ради народних депутатів № 368 від 2 липня 1990 року вона матиме № 8 та статус україномовної. Це буде перша в області національна школа — комплекс естетичного і фізичного виховання. Передбачається набір в перші класи здійснювати тільки з українською мовою викладання. Навчально-виховний процес у них буде організовано за навчальним планом, який запропонував В. І. Каюков. На інших паралелях класів виховна та позакласна і позашкільна робота теж проводитиметься з врахуванням основних положень цієї концепції.

Перший україномовний клас вже набрано, почали набирати ще один.

А. САРЖЕВСЬКИЙ,
інспектор-методист управління народної освіти облвиконкому, заступник голови обласного товариства української мови імені Т. Г. Шевченка.
м. Кіровоград.

МАЛЬЧИКИ-МАЖОРИ

ПІСНЯ ДЛЯ ВАС

Стихи і музика Юрія Шевчука.

Я чувствую вас, синовья дипломатов,
Юристов, министров и профессоров,
Ожиревших актрис, журналистов-магнатов,
Многомных поэтов и суперпечцов.
Короче, тех, кого всегда у нас вызывают на «бис».
Тех, кто везде легко пролезет без виз.
Раскройте рты, сорвите уборы —
По улице чешут мальчишки-мажоры,
Кичовая дрянь задернута в тело.
Душе это? Нет? Какое вам дело?
И так все легко солякам и просто —
Папаша добьется служебного роста.
Папаша попросит весь зал кричать ему «бис»,
Папаша исполнит любой сыночка каприз.
Раскройте рты, сорвите уборы —
На папиных «Волгах» — мальчишки-мажоры.
Зарывшись в объёмах секс-бюрократов,
Уткнувшись в плюющее спермой видео,
Нежась в минорах новомодных кастратов,
Мажоры грустят по испанской корриде,
И хочется бедным в Майами или в Париж...
Сан-Ремо, Флорида — о, да, о, это престиж.
А те из них, кто погряз в нечистоте,
Лепят фильмы о счастливом быте,
Варят статьи о прямых дорогах
Или открывают двери в МИДе.
Они уже — те... тару-пам-пам-пам.
Они уже — те... ля-ля-ля-ля-ля,
Раскройте рты, сорвите уборы —
По улице чешут мальчишки-мажоры.
Раскройте рты, сорвите уборы —
На папиных «Волгах» — мальчишки-мажоры.
Тут зритель воскликнет:
«Здесь все в черном свете.
Ведь есть у тузов молодцы-сыновья».
Дружок, я все знаю.
Я сам, брат, из этих,
Но в песне ты не понял, увы, ничего.
Раскройте рты, сорвите уборы —
На папиных «Волгах» — мальчишки-мажоры.

СЕРГІЙ.

ТАКИХ — НАВАЛОМ

Чи є на світі любов, питаєте? Це що маєте на увазі? Кайти, зітхання і тремтіння в колінах? Кому від цього легше? Тим більше, якщо можна просто взяти бабу і мати те, що хочеш. Таких — навалом.

Ми оце тиждень з такою крутилися, школярка ще, а уміє все, що замовиш. Ми у друга могли познайомилися. Сиділи, на гітарі бренькали, коли це дзвінок у двері. Колька зрадив: «Зараз порозважаємось». Заходив така, пацанка ще, але взялася вже є за що. Привіталася, а сама на ший Кольки так і вішається: «Ти обіцяв, що сьогодні нам добре буде, що вже не поспішатимеш». Він пояснює, що, мовляв, минулого разу зустрілися, а хата зайнята, не було де перепихнутися, то вони в під'їзді, на ходу.

Сіли вони на диван, дивлюся, киця уваги

на мене — ніякої, зайнята своїм. Поки я грав, вони займалися, потім почала вона вже й до мене чіплятися: хочу і з тобою, звичайно, без умовностей. Принаймні, вмовляти не треба. Бо все те — тільки набивання собі ціни. Я довгенько зустрічався з однією, з місяця. Все вона ламалася, поки мені не набридло і я їй про це не сказав. Чого ламатися — всі одного хочуть. Вона розфукалася, мовляв, не все вміщується у слово «хотіти». Думала, може, що я їй вірші ще читати буду? То це не для мене. А вона, дурна, каже мені: «Тоді для чого тобі жінка? Користуйся пляшкою з-під кефіру». Свиня. Я то завжди знайду, чим скористатися. А що вона знайде? Шукає дурнів, щоб женилися на ній? Як буде штампик в паспорті, то й, може, більше хотітиме?

...Потім пацанка сказала, що знає підвал, де гарні компанії зустрічаються. Домовилися туди прийти. Зібралися ввечері, дістали вина, карти принесли. А ця, учениця, запізнилася чомусь. Приходить, ми кажемо: ми вже програли тебе. Ти винна тому, хто виграв. Посміялася вона, прилаштувалася за ящиками. Ми граємо, ходимо до неї по черзі. Після п'ятої гри, вона, правда, хикати почала: мовляв, не домовлялися так, втомилася. Запитуємо: де втомилася? Давай так, як не втомилася. Вона скотіла піти, то ми її роздягли, одяг сховали — сиди. А щоб не ревела, примусили випити півпляшки вина. Тоді вже «трудилася» мовчки...

КОЖНОГО ДНЯ ДО КАЗЕННОГО ДОМУ?

— Наша вчителька після уроків читала нам уголос, — розповідає чоловік середніх років. — Усі ми дуже чекали, коли ж нарешті закінчатся уроки, ми сядемо навколо неї і слухатимемо. Це були дуже щасливі хвилини. Вони запали мені в душу на все життя.

Чи багато сьогоднішніх учнів можуть похвалитися таким? Усе більше й більше наша школа стає не рідним і близьким домом, а казенним закладом, де наші діти проводять більшу частину свого часу.

Я дуже не люблю заходити в наші школи-гіганти. Такі, як 31-а, 18-а, 25-а, інші. Я гублюся в

них, заплутуюсь в поворотах і поворотиках довгих коридорів, тону в гаморі сотень і сотень дитячих голосів. Такі школи мені нагадують аулик, некерований, незатишний, холодний. Побиті, поколупані темно-сині чи темно-зелені стіни (спробуй впорядкувати таку махину, та ще й при нашому рівні фінансування народної освіти). Де ж тут знайде притулок душевності, спокій, отой незримий духовний зв'язок між учителем і учнем? Саме учнем, а не учнями. Бо кожна дитина неповторна, і тільки щоб поговорити з нею скільки часу потрібно, а ще ж треба і зрозуміти, від-

її прихований талант, допомогти його зивати! І це при двох тисячах і більше дітей. У міській середній школі № 31, наприклад, їх 2900! Губиться особистість, проявляється не все краще, що є в дитині, а все гірше (часто й для самозахисту!). Дитина, що вчиться в такому закладі мені бачиться просто кинутою у море життя, без будь-якої надії на опору. Знайде орієнтир — випливе, не знайде — морально потоне. Не обов'язково стане злочинцем чи наркоманом — замкнеться духовно, стане середньо-статистичним громадя-

нином. Ому байдуже все, крім власного благополуччя. Ми вже сьогодні поживаємо плоди такого виховання. Становище треба виправляти негайно.

Пишучи це, я прекрасно розумію, що за місяці чи й за найближчі роки ми не набудуємо багато невеличких шкіл, щоб створювати там відповідну атмосферу. Але, можливо, зменшувати класи, домагатися того, щоб класні керівники не змінювалися часто, а вели дітей з четвертого по одинадцятий клас? Можливо, вихід тут — різновікові загони? А може, змінити

ситуацію диференційований підхід до навчання? У невеликому класі, скажімо, з гуманітарним чи математичним уклоном, можна буде себе почувати впевненіше!

Добре відомі нарікання педагогів і батьків, що діти стають все неслухнянішими, грублять, для них нема нічого святого. По-моєму, тут немала роль казенності нашої освітньої системи. Що ж треба зробити, щоб в стандартних стінах сучасних шкіл нашим дітям було душевно тепліше і затишніше?

С. ОРЕЛ.

Фотоліто Василя ГРИБА.

БАЛ XIX ВІКУ

У минулому випуску «Вітрил» ми розповіли вам про бал XX віку — дискотеку. Сьогоднішня розповідь про бал минулого століття. Але спершу кілька висловлювань ваших ровесників про дискотеку.

Л. П.: «Деякі дівчата, прагнучи бути «на рівні», ведуть себе на дискотеці нахабно, непристойно».

С. К.: А хлопці хіба кращі! Чого тільки від них не почуєш! Ведуть себе брутально, розв'язано. А взагалі ж вони непогані — роботящі, розумні. Просто їх зухвала поведінка для вигляду, грають на публіку.

А що скажете про сучасну дискотеку ви, шановні читачі? Зараз же ми перенесемось у XIX сторіччя.

— Стійте весь час біля мене, головою не крутіть і голосно не розмовляйте, ждїть, коли вас запросять. Якщо ви не ангажовані, обов'язково дайте свою згоду. Відмовляючи, ні в якому разі не робіть це в категоричній формі. Вік партнера повинен бути для вас абсолютно байдужий.

— Так, маман...
— Відмова одному кавалеру позбавляє вас права танцювати зі всіма іншими, бо інакше ваш вчинок може одержати небажане продовження — скільки дуелей було через ці відмови!

— Так! Так, маман...
— Коли ваш кавалер із вами заговорить, не опускайте очі, це буде сприйнято, як афектація, але не дивіться йому прямо в обличчя. Краще всього дивитися партнеру на плече.

— Добре, маман...
— Якщо хтось до вас звернеться, відповідайте так, щоб вас чули всі, хто стоїть поряд. Ніяких тихих бесід! І ні в якому випадку не робіть своїх зауважень про партнерів інших дам вголос! Ви мене зрозуміли?

— Так, маман...
Люмінація, доягі ряди упряжок, фіакри. Ще вранці бальні плаття з модного ательє лежать у величезних коробках. До обіду в кімнатах мадам і мадемуазель працюють перукарі. Для мадемуазель — зачіска із вплетеними дубовими листками, піліями чи польовими квітами. Для мадам — з крихітними, вишуканими пір'їнами.

Мати поправляє складки на платті дочки, стрічку, пасмо волосся, що вибилося під час їзди.

Що це за чудо, перший бал! Скільки поезії в цих танцях, у всій цій музиці, квітах, вогнях, у цьому пронизаному ароматами духів гарячому повітрі, від якого щохвилини кидає то в жар, то в холод. Яке щастя чути, як шепочуть навкруги тебе: «Вона красива!».

Наша молода особа ні на крок не відійде від матері. Молодих вітрогонів, що прогулюються групами по залах, одиноків, які осмілились підійти до буфету, осуджують.

Перше запрошення: молодий чоловік вітається і говорить заповітні слова. Граціозно схиляється талія, сором'язливо опускаються плечі, підхоплюється край плаття, посмішка на напіввідкритих губах і як водоспад, корали його комплементів.

— Месьє, не будучи ангажованою на наступний танець, я маю честь віддати його вам...

І під поглядом матері, нерви в якій

натягнуті до краю, крок. В зал. Доторки руки у елегантній рукавичці до його плеча.

Що це буде, кадрили, полька, вальс? Це жакливо.

...Отож, вона не зводить погляду з еполет свого партнера, а той, в свою чергу, з усіх сил намагається уникнути занедто особистої бесіди. Найкраще говорити про те, як душно в залі, після чого зав'язується традиційний бальний діалог, що складається тільки із запитань і відповідей...

Після кожного танцю дівчинку з вдячністю повертають матері.

В останній фігурі котильйону (заключний танець) кожна пара з поклоном проходить мимо господині дому, значить, бал закінчено, і більше вже не прощаючись, гості роз'їжджаються по домівках.

Котильйон вважався танцем не зовсім пристойним і тому, коли дочка повернулася додому, батько особляво настійливо запитуватиме її: «З ким ти танцювала котильйон?».

До речі, а яка роль у всьому цьому батька? Чому він засидівся у себе в кабінеті майже до ранку? Батько підраховує: бальний туалет — 700 франків (його треба міняти через кожні чотири-п'ять балів). На один сезон 6300 франків.

Якщо вийде заміж через два роки — з фіакром це буде тисяч двадцять.

А якщо не через два?

Боюсь прибиральниці

У редакцію надійшов лист від учнів Диківської середньої школи Знаменського району. Автори писали, що справжньою «грозою» у школі стала... прибиральниця. Можливо, на будь-кого накричати, образити. Ми надіслали листа на розслідування у відділ народної освіти Знаменського райвиконкому.

У відповіді повідомляється, що лист розглянуто на засіданні профспілкового комітету школи. Окремі факти мали місце.

Профспілковий комітет звернувся до адміністрації з пропозицією винести наказом по школі Т. В. Потаповій суворе попередження.

Нелояльні школярі

Слово «страйки» для нас уже звичне. Сколихнув країну недавній політичний страйк шахтарів. Маємо багато прикладів студентських страйків. Всі ще пам'ятають Китай, Алма-Ату.

А от чи страйкували коли-небудь школярі?

Ще в грудні 1980 року в Москві, на Вороб'їлових горах зібралися студенти і школярі із свічками в руках, щоб вшанувати пам'ять Джона Леннона. Міліція розігнала зібрання. У листопаді 1989 року у Празі страйкували студенти. Вони подали приклад для підприємств. Цей рух відбувався у переддень відомих перемін у Чехо-Словаччині. Страйк учнів середніх шкіл продовжувався біля двох тижнів.

У листопаді 1987 року в невеличкому місті Брашов [Румунія] відбулась антиурядова демонстрація, в перших рядах якої стояли студенти і школярі.

Діти і вогонь

За 6 місяців цього року в області загинуло від вогню семеро дітей.

У селищі Капітанівка Новомиргородського району, подружжя Стихно, розтопивши плити і почепивши над нею сушити ковдру, пішли з дому. Повернення було сумним. Їх зустрів густий дим і трое малих бездиханних тілеч.

В селі Зелене Компаніївського району згорів гараж Н. І. Іванова, який підпалив, граючись із сірниками, його син Віктор.

Так само любили балуватися сірниками шестирічний Роман та п'ятирічний Сашко. Вони підпалили дідів сарай, в якому було 2 тонни єугілля.

Зараз жнива. Бережіть вогонь!

А. ЧЕКАЛЕНКО,
інструктор обласного управління ДП.

НІЧ — то найстрашніше. Вдень ще судити: куди ідеш, щось робиш. І чим механічніше і обов'язковіше заняття, тим ліпше, бо його виконувати змушений і відтак якимсь перебуваєш день. Не будь цього — лишається порожній час, море, океан, Всесвіт довгих, мов рік, годин, які нічим заповнити, крім страшних провалів між відчаєм та надією, і остання все тоне, а першого все прибуває.

Двері відчиняються, а на порозі не ті, й ніяка сила не зможе в цю мить зігнати з твого обличчя

Таких ночей у кожному було... а хоч одна, та чи її забудеш? Кажуть, що природа влаштована мудро — щось забере, зате щось інше дасть хоч на яку розраду. Звичайно, звичайно, так буває. Але у кого б оце мені запитати: хто — природа, доля, бог чи добрий дядько дадуть винагороду (і яку?) за дні і ночі в білих стінах, про які сильніша половина людства добре якщо хоч прочитає...

Білі шати, білі стіни, ліжка білі. Тільки по темній плямі голови на подушці вгадаєш, що

потропив склянки: «Що ви з моєю Галею робите?» Сестричка розказує, а мені аж плакати захотілося: бач, як за жінку переживає. Не те, що мій — тицьнув банку соку раз у три дні — і був як здорова. Коли це чую, що той п'яний був, як дим, а жінка й не його була. Козел...

Скрипнули сітки, заглушуючи зітхання. Не раз вони за ніч ще скриплять...

Коли довго лежиш у багатомісній палаті, чого тільки не надивишся й не наслухаєшся. Хто сам розкаже, про кого здо-

лі — старалася не думати — аби він тільки був узавтра, післязавтра, а там...

А там і всі строки минули. Йому першому сказало. Не злякався, не став її картати, не втік — навпаки, поради давав, як позбутися цієї халепи. «Я його послухала, — безбарвно говорила Надя, — і зрозуміла, що все те він од дружини знає, ці бабські примітивні засоби, які не допомагають. І вирішила нічого не робити, тим більше, що мені й небезпечно, бо нирки хворі».

Він продовжував із нею

ла і сплетений джемпер. «От дурна, — дивувалася Валя, — нащо тоді светр? Одягла б цей, новий!».

Новий вона хотіла вручити тому, для кого він призначався і в чеканні кого поверталася в палату так пізно, що медики погрожували виписати, недолюкувавши.

— Я знаю, ти мене засуджуєш, — якось Надя чи погляд якийсь мій піймала, чи слово необережне.

Звичайно, вгадала. Осуд мій починався словами «Навіщо він тобі, адже, ти гарна й вільна. А

Лілю повели не в операційну, а в палату й стали робити провокаційні ін'єкції: «Поколетесь і ми побачимо, кому вас різати. Отак ще три дні й три ночі — од Лілі тинь зосталася. Коли приходять — «Ви вагітні...» Та все одно не спиться Лілі, тепер уже через листа. Хлопець її в Запоріжжі в армійських таборах знаходився в цей час, і відповіді від нього не було. Та от сиджу я у ідальні і чую — жінки перемовляються: «Вночі якийсь солдат помився в двері, на всю лікарню кричав: «Скажіть, вона жива, аби

ПІВСЛОВА СОНІЯ УНОЧІ

спазму розчарування. Телефон мовчить, мов йому заціпило навіки, і скільки його не труси, не бий, та не зазирає до дригів — може, відставили — мовчить! У дірках поштової скриньки тільки газети сіріють. До біса їх, зразу в урну, як можна читати про якісь мітинги чи футбол, якщо листа нема, нема, нема, ні рядка, ні буквочки, наче ніколи не було (як нема цього листа) — ні тебе, ні вес удвох, ні того, що з'єднавало вас невидимими нитками через час і простір — нічого!

То ще везіння, щастя, коли ваш колишній абонент, адресат чи візитер має крихту мужності, аби не розпастися безслідно на альфа-частинки, які все одно коять над вашим серцем невидиму руйнівну роботу. То ще удача, коли вам милостиво виділяють 6 копійок на конверт, аркушин паперу і 5 хвилин на кілька рядків. Навіть якщо після цього буде за Висоцьким: «Я сжал письмо, как голову змеи, сквозь пальцы просочился яд измены» — все одно складіть подяку долі, що вам уже не треба ні ждати, ні доганяти.

Коли ж замість хоча б холодної, арктичної, вбивчої ясності — ще холодніший морок невідомості, ніч — найстрашніше. Заснеш на півгодини — і знову з кутка в кутка. В одному кутку картина — подарунок, в другому книжка — теж «на пам'ять». Зірвеш, закинеш подалі — на те місце око мов магнітом тягнеться, а думки злітатимуть як рої клячущих ос, і їм ніщо не заважає кусати нескінченними «навіщо, як, чому, для чого, де, куди і що робити». Усе лікує час, та не квапиться він забрати від нас біль розбитого серця...

хтось лежить — панцирні сітки, мов гамаки, провалюють тебе мало не до підлоги. Десятків два жінок юрмилася в приймальному покої ще вдома, о сьомій. Чому так рано й так багато? Невже усі по «швидкій»? Але чому вони не схожі на хворих, не вагітні і майже всі спокійні, хоча й не дуже веселі. Ось лише дівчина в сльозах, слова не може вивести. Неосажені титонці за столом небагато тих слів і треба, цих пацієнтів перепускають як по конвейеру, отож у титонки знаходиться хвилинка і на добре слово: «Я теж, як і ти, перший раз боялася, а тепер аж одинадцять їх зробила, і, бачиш, не померла!».

Тепер ясно, що це за жінки. Тільки чому так рано і так багато?

У відділенні, де я лежу, в основному хворі й вагітні. Із ранкового контингенту одиниці (ті, що по блату, сказали «старожилі»). Для інших існує резервація під народною назвою «абортарій», де ні лікарі, ні харчі, ні палати не гірші, ніж тут, але там, розказують, можуть не дати маски з наркозом, скалати, приміром, що бало на операції, і дерти по живому. А як уже когось свого беруть сюди, то тут і в вену засадять.

Одній чи то мало засадили, чи то з якого іншого приводу, але крик із маніпуляційної розривав душу довго — як там спати. Коли це чуємо, до нього домішується чоловічий лемент, загальний галас і нарешті сміх, такий тут недоречний. Одна із наших вискакує в коридор і повертається розлючена:

— Там на вході двері були відчинені, бо жерко, і стояв чоловік, жінку якого теж чойно привезли. Почув крик і кинувся туди, мало не

гадаєшся. Чию історію забудеш, чию згадаєш через роки. Наче ні з сього, ні з того, а насправді якщо своє вколе, хоч краєм схоже на те, чуже й далеке.

Надя була сумна й неговірлива, і то був сум не надірваний і не скам'янілий, а якийсь зосереджений. Ніби вона знала, що їй робити; робота була нелегкою і, може, й зовсім неспівною, але ніби вона знала, що все одно її зробить.

Роботою тією, звичайно, було не в'язання — роботою тією було чекання. Вісімнадцятирічна Валя («Хи-хи, ха-ха, мені кажуть, що вагітна, а я знаю, що весь місяць Мишко у відраженні був») змовнички шепотіла нам: «Ій-богу, джемпер буде чоловічий, хоча до неї ніхто не приходив, крім дівчат»...

Звичайно, навіть у гінекологічному відділенні не всі недуги пов'язані з чоловічим втручанням, але Надин випадок передбачав його обов'язково. Вона довго зберігала вагітність і все ж на шостому місяці не вберегла.

Прийшла вона десь із Криму після інституту за направленням, жила в гуртожитку. Працювала, чи в якомусь НДІ, чи ПКТІ, чи КБ — не пам'ятаю, але уявила, що це одна з тих контор, де люди цілоденно як не сидять за кульманами, то курять; тут багато кімнатних рослин і, як мені здається, процвітають плітки. Десь серед оцих конструкторів із зарплатою 150 крб. на місяць Надя і знайшла своє нещастя. Нещастя, бо в автобусі його життя Надя їхала тремтячим зайцем, а законними пасажирками були дружина і двоє малих дітей. Про якісь докорінні зміни в його становищі Надя ніколи не говорила. Що буде да-

зустрічатися, питав про здоров'я. Узнавши, що на аборт не пішла, не обурився, тільки зітхнув і мовчав довго. А то якось запросив за місто. Цілий день гуляли, наче й сміявся, але неживий якийсь. Надя зважилася й запитала, чи не стала вона в його житті зайвою. Тоді він і вибухнув, що стоїмися від усього, що вона відбирав в нього час, який він повинен оддавати дітям. Але він обо-в'язково ще до неї прийде...

Після цього — лікарня. Два місяці лежала. Поповину цього часу була з нею в палаті 50-річна тьотя Оля, котрій ніяк не могли встановити діагноз. «А нащо він мені, — махала вона рукою, — я сама знаю, що мені треба. Щоб прийшов хороший чоловік (є в мене такий) у гості, та попили чаю, та поговорили, та пригорнувся, та щоб од нього хоч післася доброго почуття — і більше нічого! А то що ж од Васюні свого мала, за все життя. Матюки, кулаки, і двоє синів-бандитів!»

Васюня іноді в лікарню приплентувався, а «хорошого чоловіка» ніхто ні разу не бачив... Так-от, тьотя Оля весь час циткала на нас, коли ми заводили навіть без Наді розмови про неї. «А він так ні разу й не приходив? Може, він не знає, що вона в лікарні?».

А що ж йому, повилазило, що її стільки немає, коли разом роблять? Та й з роботи ж приходять, хіба не сказали, де вона? Але то не ваше діло!

Щовечора після процедур Надя зодягала колготки, светра і надовго зникала. Ми знали, що вона коло воріт або на тролейбусній зупинці. Із собою несла в'язання. А коли скінчила його, бра-

він — сякий-перетакій. Тоді смажений півень мене ще добре не клюнував, він тільки примірявся гострим жовтим оком і тонив болючого дзьоба. Тепер думаю, що тому хлопцеві було, мабуть, не легше, ніж Наді, і засуджую його тільки за те, що обіцяв і не прийшов. Прибіг би, хай нічого й не сказав, а хоч рукою помахав через вікно, і все, це так мало й так багато!

У ніч перед випискою Надя не спала, а вранці в метушні забула в палаті пакет із трикотажним джемпером. Ми було подумали, що то вона з досади і жалю кинула шматок свого минулого, в якому й ненароджена дитина, і марне чекання, що випалоє в душі пущирі, які довіку нічим не заростуть, і фізичні мукі. Однак того ж вечора під буркотіння Валі «От не додумалися вчасно збрехати, що його в брудну білизну нянька кинула» Надя джемпера забрала. Більше я її не бачила.

А Лілю, котру покладали на місце Наді, зустріли десь через рік. Перш ніж зайняти місце в нашій палаті, Ліля, (її привезла «швидка»), півдня сиділа в коридорі. Звеліли чекати, поки звільниться операційна — і на стіл. Півдня Ліля ридала. Це мала бути операція, після якої вона не могла б мати дітей. Як тільки їй про це сказав, Ліля написала своєму хлопцеві, додавши, що от і настав їхньому коханню кінець. Він два роки вмовляв її вийти заміж, а вона боялася, бо ніяк не могла прийти до тями після першого шлюбу. А він мріяв про дітей... Вона не вагітніла, він вирішив, що причина в ньому, і пішов до лікарня перевіритися — 20-річний хлопець!

вона тільки жива була, аби жила! Це ж уже було зачинено — в вікно заліз. Шукав свою, мабуть».

То Лілін був солдат. Одержавши листа, він миттю відпросився в лейтенанта, якимись електроніками, автобусами й попутками добрався в Кіровоград, підняв серед ночі всіх Лілиних сусідів, дізнався, де вона, заліз у вікно і сидів під дверима лікарні доти, поки сердита сестра не сказала, що Ліля не тільки жива, а й ціла і нехай приходять уранці.

І треба ж було, що саме тої ночі Ліля заснула! І треба ж було, щоб медсестра не полінувалася ритися в історію хвороби замість того, щоб підвести до зашкелених дверей саму Лілю. Щоб вона саме в цю мить почула оті — як там у Вінграновського — «півслова сонця уночі»...

Може, б тоді вона вийшла за того хлопця, а не кусала судомно губи, коли я через рік її зустріла: «Я аборт тоді зробила. Йому не сказала. Не хотіла з ним розлучатися, але й заміж не хотіла. Йому аби тільки женитися, а як відмовила, то він і зник. Значить, йому потрібна була не я сама, а... просто дружина, власність».

«Тільки б вона була жива!...». Скільки я надивилася по цих лікарнях та поза ними і чоловіків, і женихів, і коханців, і приятелів, і бозна кого. Таких — із соком раз у три дні, були десятки. Таких, що голосу жінки своєї не знали — десятки. Таких, що посилали на сьому ранку — десятки. Таких, як Надин — трохи менше. Вечливо-уважних — іще менше.

Таких, як Лілін, був один...

Н. ДАНИЛЕНКО.

АВТОРСЬКА ПІСЛЯМОВА. Але, мабуть, у світі такі чоловіки є іще. Можливо, навіть я одного знаю. Напововину через нього написала цю статтю. Він дав мені послухати диск Тетяни Карапетян «Пятое время года». Там 20 пісень. Коли запитала, яка його найбільше схвилювала, назвав оцю:

О НЕРОЖДЕННОМ РЕБЕНКЕ

Если хочешь, чистой буду,
Твой покой не омрача,
Словно чистая посуда,
Возвращаюсь от врача...
Ах, как чисто, ах, как пусто,
О волшебное искусство —

Очищать людей от зла...
Господи, как я могла!!
Но младенцы на иконах
Отвернулись от меня,
Эй, стерильные законы
Вам пора халат менять...
Окровавленный на белый,
Чистый-чистый белый цвет...
Вот что значило быть смелой.

В поле брани и побед
Своевременный побег!
А зелененький побег
Не узнает больше боли,
Он затоптан в чистом поле...
Я — как мертвая воронка,
И осколка не найти...
Мне всю жизнь теперь ребенок
Прижимать во сне к груди!

ПЕТРО Васильович ви-
йшов і повернувся з
ножицями і шматком во-
лого мила. Відрізає від
журналу, що лежав на
столі, вузьку смугу папе-
ру, помазав по краях ми-
лом, раз перекутив і
склеїв.

порожня всередині. До
її стінок приліплені колії,
по яких ходить поїзд, ви-
їдемо вниз головою. Цей
тунель було споруджено
як атракціон. Він вмикав-
ся і вмикався іззовні,
хоча машиніст був у ка-
біні — на випадок ава-

нього зі шків полізла бо-
рода. Службовець став
спостерігати за іншими
чоловіками — те ж саме.
Зразу айшлили — ніби, а
поїзди, голилися, а по-
тім — ніби днів п'ять
британ не бачили. Паса-
жири радісно хвалилися,

справи. Може, ви вже й
самі щось зрозуміли?
— Ох, добре ж про ме-
не думають, нічого я не
доп'яла...

— Пояснюю. Пацюки
риють під землею нори.
Якщо гребуться цілину,
то пробіраються туди,
де є їжа, вода, світло. А

— Пацюк у нормі за
тиждень виростає, примі-
ром, на сантиметр. У
нас тиждень, а в його
норі — день-два...

— А що вони їдять? —
ця думка мучила мене
невідступно. Хоча мої
домашні невидимки, сла-
ва богу, нічого в хаті не
гризли і начебто і не
прагнули, але...

— У нас підня минуло,
а в нього пара годин —
виперить, як гадаєте?
Вода на дні нори може
бути, ну, а якщо довго
там знаходяться, то один,
звичайно, загине, хоч і
не скоро, а якщо їх ніль-
ка, то проблем із карма-
ни не буде.

— Що, один одного? —
спитала я і хоч тут угада-
ла.

— І от такий молодень-
кий шурик, дуже мало
вирісши у дзюмній но-
рі, нарешті проширяє
дірку і прозалиється у
наш простір і час. Тут
відбувається те, що й з
бороною — за незели-
кий час він виганяється в
кілька разів більшим, аніж
виріс би, будучи зесь
час у звичному нам ото-
ченні. Знаєте, а мене є
здогади, що з цим про-
стором певні експеримен-
ти в якихось лаборато-
ріях прозодяться, тільки
це не афішується.

— І ви думаєте, що
можна вивести кого за-
вгодно і випустити до нас
на «полювання»?

Господар не відповів і
позив мене до сарайчика.

— Обережно, тут яма.
Не бійтеся. Попрошу: я
звімкну лампу на мить,
ви глянете на Келю, і я
звикну.

Спалахнуло світло, я
виглянула — господи!
Мабуть, крикнула, бо
Петро Васильович засмі-
явся: «Ну, скільки мет-
рів?»

Не знаю. Може, як се-
редній крокодил. Метрів
зо два, напевно.

Знову світло.

— У страху великі очі,
так? Як і з цього мос-
ковського журналіста.
Вона а мене другий рік.
Було ще дає — атекли.
Спочатку, коли апіймає,
ця була 46 сантиметрів —
по стіні визначає — у
довжину, а обхват чере-
ва хіба а такої зміряєш?
Це самка, у якій згодом
появилися діти.

Я тим часом розгляну-
ла чудо ближче. Буря
шерсть із білими іржани,
хвіст задовши з мори-
вину, на кінці в гідких
рожевих плямах, вуха
прозорі, а в грубих волос-
нах, приліплені до голо-
ви, із рота стирчать жовті
зуби, як гачки.

— Це ж у тих ходах їх
як наплотиться, то і вас
поїдять... Та астроном і
фізик виявився ще й се-
ленціонером. Ми пройш-
ли далі і глянули а ще
одну яму. Там длубалися
у якихось огризках ще дві
потвори, але приблизно
наполовину менші. А пи-
шали — як у мене в
спальні! І покийний за-
пах знайомий.

— Ім рік, — пояснив
Петро Васильович. — Во-
ни народилися раз а пів-
тора більшими від зви-
чайних дорослих пацю-
ків, але майже не росли.
Іх зразу було четверо,
двома брати пообідали.
Але до цього одна із
сестричон встигла привес-

ти малат — ось поглянь-
те.

У нлітці, схожій на кро-
лячу, сиділо два мерзот-
них створіння, які про-
тивно пахли, люті зирна-
ли злимими очима, але
були так схожі на зви-
чайних шурів, що аж
закотилося їх поглядити.

Начебто дещо розумію.
Діти двозимірних гігантів
не позбавляють темпу рос-
ту розмірів батьків, а
навапакі, наближаються
до звичних габаритів,
отож Петро Васильович
упевнений, що до загро-
жуючих масштабів ці за-
жери не розплодяться,
бо для цього потрібні
особливі нори.

Вірогідність їх стаю-
рення, тривалого існуван-
ня без руйнації і вижи-
вання а них (гігантів) ду-
же невелика. Більша там,
де багато штучних під-
земних траншей, де є ао-
да одночасно з тверди-
ми перепонами. Люки ка-
налізаційних колодязів
(приміром, у мене — у
дворі їх чотири), фунда-
менти будівель існуючих
і колишніх — у мене а
дворі під землею фунда-
мент зруйнованого бу-
динку минулого століття.
Дерево там не посади-
ти — об камінь попата
так і черкає.

— У Москві, ось пи-
шуть, цих гігантів стріля-
ють, а від них є й ко-
ристь, — дивався далі
Петро Васильович — слу-
хаємо. На звальща вони
вилізять тоді, коли по-
близу не лишається жи-
вого нормального шура
чи миші — тож вам і от-
рути не треба.

Мої домашні невидим-
ки, подумала я, не пока-
зуються, мабуть, тому,
що або їм є кого їсти,
або їх уже мало. Їх ди-
клофос не азяє, звичайно,
а просто вигнає до сусі-
дів. Якби можна було пе-
рерити екскаватором двір
і розметати можливі «ін-
кубаторні» нори, то мож-
на б уже й не так бояти-
ся.

Петро Васильович, схо-
же, зробив відкриття ві-
ку! Його треба патенту-
вати, а Келю знімати на
плівку, показувати, опису-
вати в літературі!

— Я ж не науковець, —
сказав він, — мене всер-
йоз і не сприймуть. Хоча
а Академію наук листа
писав (син примусів), то
мені відповіли, що спре-
сування і розтягування
часу та вплив його на
живий організм достатньо
відомі теоретично, але
практично перевіряти це
на пацюках зараз не час,
бо є важливіші справи. А
зазирнути мені під ґрунт
на городі й перевірити, у
скільких вимірках там шу-
рячі нори — ну, такого
ще комп'ютера а нас,
моявля, немає. А, як ко-
патимеш, то асе зруйну-
еш, і доведи потім... І аи,
прошу, не називайте мо-
го імені та адреси, бо
заскучуть...

[Закінчення на 12-й стор.]

Загадка Велетенських пацюків

— Ось відома кожному
допитливому старшоклас-
никові так звана стрічка
Мєбіуса. Ми живемо а
тривимірному просторі —
висота, довжина, ширина.
Тут же чогось одного не
вистачає. Уявіть, що по
стрічці поведе муха — во-
на одночасно рухатиме-
ться ніби по двох сторо-
нах...

Він лукаво поглянув на
мене:

— Не аловлюєте, при-
чому тут пацюки? Не спі-
шіть. У Лондоні десь у
30-х роках по типу стріч-
ки Мєбіуса збудували ту-
нелі метро. Це можли-
во — уявіть, що ця стріч-
ка — плоска козбаска,

(Продовження.
Поч. у минулому номері).

рії, щоб загальмувати чи
перейти на ручне управ-
ління. Це ж так захоплю-
юче — вниз головою по-
їздити! Посадили туди
перших доброзольців.
Перший рейс був дві
години. Пасажири айшли-
ли адоволені, тільки по-
скаржилися, що надто
хутко асе закінчилося.

Стали продовжувати час
рейсів, і нарешті одна
група відчайдухів замо-
вила добу. Через добу і ви-
йшла, і тут одному з
працівників атракціону
зпав у око джентльмен,
жагучий брютет, зиголе-
ний до синяви. Атракці-
онник ще й подумав напе-
редодні: цей за добу об-
ростає, мов щітка. Той же
вийшов таким, як і був...
а потім на очах а всіх у

що їм майже не хотіло-
ся спати, називі діти не
авередували і були бадьо-
рими.

Коли асе це проаналі-
зували, то виявили, що
час на трасі Мєбіуса
йшов у кілька разів, не
пам'ятаю точно а сильні,
повільніше, ніж нагорі.
Хоча годинники пасажирів
показували земний
час, коли були заведені
до рейсу назовні. А коли
а поїзді — поїзний! Зміна
простору викликала змі-
ну плину часу!

Потім почалася друга
світлова війна, було не до
розваг, а після повторю-
вати експеримент не хо-
тілося, бо, описаний у лі-
тературі, він став уже не-
цікавим, — Петро Васи-
льович змови, глянувши на
моє кисле обличчя...

— Тут немає ніякої мі-
стики, асего лиш закони
фізики. Про це писав
журнал «Наука і життя», і
ця публікація допомогла
мені збагнути пацюків

якщо залазять туди, да-
же є інші дірки — чи
їхні родичі зробили (а
родичів багато а ямах
теплотрас, колекторів, бо
там до асего ж узимку
тепло), чи інше яке під-
земелля, погриб називі. І
от можна допустити, що
чийсь паз у поєднанні з
іншими став схожим на
стрічку Мєбіуса. Десь
нора обзалилася, десь
люди перекрили чи пере-
копали, і от кілька пацю-
ків опинилися а замкну-
тому кільці. Вони можуть
рити й далі, але поки це
станеться, тааринки хто-
зна стільки побігають по
цій спіралі. А як ще і
рити важко — бетон, ке-
рамічна труба... Ну, і
здогадується?

Де вже там...

В обмін
на сталін-
ський том
ЦЕ ЦІКАВО

В архіві внука драматурга І. К. Карпенка-
Карого А. Ю. Тобілевича знайдено два цікаві
листи з Одеси, адресовані А. Ю. Тобілевичу і
датовані 1962 роком. П. П. Сікорський пові-
домляв про досі невідоме видання «Драм і
комедій» 1903 року з автографом одеському
бібліографові М. Ф. Комарову: «ЛЮБОМУ МИ-
ХАЙЛОВИ ФЕДОРОВИЧУ КОМАРОВУ ВІД ШИРО-
ВДЯЧНОГО І ЛЮБЛЯЧОГО АВТОРА ІВАНА ТО-
БІЛЕВИЧА. 20 МАРТА 1903 Р. М. ХЕРСОН».
Хто ж такий Комаров, якому Іван Карпович
подарував своє видання «Драм і комедій»? У
енциклопедичному словнику Брокгауза і Еф-
рона сказано, що Комаров Михайло Федоро-
вич — «малоросійський етнограф, закінчив
курс а Харківському університеті, юридичний
факультет. у 1867 році, був присланим пові-
реним а Острогонську і Києві, потім — нота-
ріусом а Умані й Одесі». Комаров збирав на-

родні пісні, видав у 1891 році а Одесі збірник
прислів'їв і замовлянь «Нова збірка»; у 1882
році надрукував а першій частині альманаху
«Рада» (і окремо) бібліографічний довідник
нової української літератури «Понажички»;
1882 року публікував а галицькій газеті «Зо-
ря» російсько-український словник; невелич-
кі статті Комарова а історії української літе-
ратури були надруковані а «Київській старо-
вині» і а галицьких виданнях «Діло», «Зоря»,
«Правда». У 1874—1875 роках видав дещо
книжечок для народного читання українсь-
кою мовою...

За яких же обставин потрапило це видан-
ня «Драм і комедій» І. К. Карпенка-Карого
Надію?

Ось як про це повідомляє П. П. Сікорський
у своєму листі до Андрія Юрійовича Тобіле-
вича: «...Посилаю вам книжечку. Я вже не при-

гадую точно, як вона потрапила до моїх рук.
Здається, справа була така. В одній із наших
бібліотек а побачив купу книжок, які були зі-
брані для списання. Розглядаючи їх, я взяв
оцю дорожню книжечку, а для рахунку дав їм
(працівникам бібліотеки — В. Б.) перший том
творів Сталіна. Як бачите, твори колишнього
«бога» теж пригодились до благородної спра-
ви...».

Віднайдене видання творів І. К. Карпенка-
Карого з автографом займає належне йому
достойне місце в літературно-меморіальному
музеї І. К. Тобілевича на Хуторі Надії.

В. БИКОВ,
молодший науковий співробітник держав-
ного музею-заповідника імені І. К. Тобі-
левича (Карпенка-Карого).

НА РІЗНІ
ТЕМИ

ПОЛУДНЕВИЙ КРАДІЙ, або Про користь преферансу

Зізнаюсь, полудневого крадія я згадала зовсім не для того, аби підкреслити, що наші вітчизняні злодії з являються ополудні. Моя подруга слідчий Надія Джоган скептично ставиться до серіалу «Слідство веде ЗнаТоКи», а мені, як людині далекій від юриспруденції, фільми цього циклу подобаються страшенно. І — отой самий «Полудневий крадій» а не таким уже й відразливим головним героєм — квартирним крадієм.

Та все це лірика, далека від життя і від нашого обласного управління внутрішніх справ чи, скажімо, від Кіровського РВВС. Особи, з якими доводиться мати справу цим органам, — квартирні крадії, шахраї, рецидивисти, «візники» тощо, симпатії викликають мало. Правда, трапляються і серед них правопорушники, схожі на чарівного Юрія Деточкіна. Я, між іншим, недавно з таким познайомилася у Кіровському РВВС.

Мова піде про інше. Про те небезпечне і злочинне явище, яке в офіційних міліцейських зведеннях кваліфікується як «крадіжки приватного майна громадян». І ще вужче: крадіжки з квартир. Поговорити про це є багато підстав і одна з них, — можливо комуєсь з видається дивним, невмотивованим, — перехід на ринкові відносини.

За час гласності доводилось чимало почути «загуманізованих» думок про злочинців. Я можу зрозуміти і якоюсь мірою підтримати думку про те, що наші соціально-економічні проблеми сприяють зросту злочинності. У тому числі й квартирних крадіжок. І все-таки до кінця погодитися з тим, що наші матеріальні нестатки штовхають людину у лono злочинності, я не можу. Мені добре відома сума мілі-

цейська статистика, так ось вона свідчить, що далеко не лише матеріальними труднощами пояснюється крутий злет злочинності. Доводиться чути, якби у нас всього було вдосталь, люди б не крали. А чи справді це так? Країни західної демократії матеріально з нами не порівняти, чому ж тоді у тих же Сполучених Штатах Америки така висока злочинність? Я це чула не від западних туристів, засліплених блиском чужого добробуту, а від самих американців. Інша справа, що поліція США має такі можливості для боротьби із злочинністю, які нашим райвідділам, УВС, МВС і самому міністру Бакаїну лише уві сні можуть привидітися.

Втім, повернемося до нашої основної теми. Я не хочу наголошувати, ніби квартирні крадіжки — найголовніша проблема міліції. Це було б неправдою. Але применшувати цю проблему теж не годиться. Лише за 4 місяці 1990 року по області здійснено майже 800 крадіжок, у тому числі 200 крадіжок з квартир. Тобто, кожна четверта крадіжка — квартирна. За тою ж статистикою це на 18,1 процента менше, ніж за аналогічний період минулого року. Про що це свідчить? Про стабілізацію злочинності в області? Якоюсь мірою. Але — швидше постукайте по дереву. Людей, які звертаються в міліцію із заявою про обкрадання, дуже й дуже багато. І деяка стабілізація з початком року це не гарант того, що найближчим часом ми не матимемо зворотного прецеденту.

Грабіжники, злодії знахабніли. Недавно мені розповіли історію, як в міліції, правда, не «незваний гість», відіклавши власний ключем квартиру, обчистив її, доки господарі у сусідній кімнаті... грали із сусідами в преферанс (а, можливо, в щось інше, за точністю деталей не відповідаю).

Чого лише не буває на білому світі. Симпатичний полудневий злодій з популярних «ЗнаТоКів» під впливом полковника Знаменського, очевидно, перевищується. Мої знайомі полковники і підполковники з управління внутрішніх справ у перевищування злочинців вірять мало. І цілком резонно, на мою думку.

Якщо проаналізувати контингент злочинців, зокрема, квартирних злодіїв, — говорить начальник райвідділу карного розшуку УВС В. І. Литвиненко, — то ви переконаєтесь, що значна частина їх зробила злочин своєю професією. «Сідають» вдруге, втретє...

Цю ж думку безвідносно до підполковника Литвиненка повторювали у розмові зі мною старший оперативний уповноважений відділення карного розшуку Кіровського РВВС В. І. Омельчук, співробітник управління внутрішніх справ О. І. Шевченко та інші.

Нещодавно Кіровським РВВС розкрито злочинну групу з двох чоловік, яка діяла на території Кіровоградської, Одеської, Московської областей. Як бачимо, географія злочинних дій потребує консолідації правоохоронних органів, і мене дивує безграмотність деяких народних депутатів, які навіть з трибуни першої сесії Верховної Ради висловлювали невдоволення виведенням міліції з підпорядкування обласних конкомів. Та це між іншим. Хочу наголосити, що не лише в даному випадку спільна робота обласних управлінь була корисною. Таких випадків багато. Але про цю справу... Вибачаюсь, що не можу назвати імен злочинців, йде слід-

во, забувати про презумпцію невинності не можна. Зазначу лише, що обидва злочинці (1972 і 1971 року народження) вже встигли побувати «в місцях не дуже віддалених». Нині обидва ніде не працюють. Катаються по країні з кишнями, набитими грошима, творячи молитви нашим розумникам з ВАЗу (Вольського автомобільного заводу), котрі перевиконують плани по тиражуванню квартирних замків, зручних для «службового користування» полудневих і всяких інших злодіїв. Вдячність ВАЗу, ХТЗ (теж виготовляє замки) і всій нашій «дверній поліції» висловлюють затримані недавно Знаменським МРВВС і Маловисківським РВВС громадяни Ч. і С. (правада, С. ще в бігах), які нею непогано скористалися, вчинивши квартирні крадіжки на території Кіровоградської, Черкаської і Дніпропетровської областей. Тільки на Кіровоградщині злодії обчистили квартири на суму понад 4 тисячі карбованців.

Немає смислу перелічувати всі злочини, здійснені квартирними крадіями. Таких прикладів можу навести безліч.

— А кому ще повинні дякувати квартирні злодії, — запитує у Олександра Івановича Шевченка.

— «Солохам».

— Це ж який?

— Тим, що залишають ключі під килимком.

Прикладів подібним чином пограбованих квартир у співробітників міліції теж чимало. Одна господарка пішла до сусідки, залишивши у дверях записку «Ключ под ковриком». Будучи через 2 тижні, і дві години, і ключ під килимком майбутнього «клієнта» райвідділу цілком влаштували. Правда, він не сподівався, що опиниться в райвідділі. Та тут уже дякувати не Солосі, а нашій

добре-таки наміленій міліції. На превеликий жаль, оперативність у розкритті квартирних крадіжок вона виявляє не завжди. В силу різних обставин. Як не оперативності заяв у міліцію (іноді потерпілі звертаються через 2—3 дні, коли «поїзд пішов»), так і власної некомпетентності, невідповідності, нерозважливості. Нехай не ображаються на мене правоохоронці, я поважаю їхню самовіддану працю, але будемо реалістами...

Втім, яким би професіоналізмом не відзначалася міліція, чим менше буде поміж нас «солох», тим краще. Безтурботність, халатність самих господарів дають прекрасний ґрунт для здійснення злочинів. У березні жителька Світловодська громадянка Куксенко прийняла на квартиру чоловіка і жінку, нічого не запитуючи. Кілька днів квартиранти пожили у приватної господарки, а потім «обчистили» її і зникли в невідомому напрямку. Аналогічним способом ці люди здійснили кілька крадіжок на території республіки. Врешті-решт злочинців затримали. Але, повторюю, далеко не завжди міліцейськ боротьбу із квартирними крадіжками виграє успіх. За 2 місяці нинішнього року у Кіровському районі здійснено 24 крадіжки з квартир. Розкрито 11 з них. Познайомившись з оперативними зведеннями УВС, доводиться констатувати, що це не гірший результат по області.

І ще одна сума деталей неоголошеної статистики: значна частина крадіжок з квартир вчинена неповнолітніми, дітьми. Тут вже не до пустопорожніх балачок. У райвідділі звертаються то на подружжя доньки, то на приятеля сина, що вкрали з квартири гроші, золоті речі. Не знаю, як кому, а мені від цього страшно.

Можливо, я зайве здійснюю галас. Ну поцупила дитина у подружки красиву прикрасу... Провести з нею профілактичну бесіду і чого там! Он навіть у міліції спеціальний профілактичний відділ організували. Чесно кажучи, я до такої перспективи ставлюся скептично. Міліція існує для того, щоб боротися із злочинністю. А ми нав'язуємо їй бог знає що. Розумію, мою думку підтримає не кожен навіть у самій міліції. Ну що ж. Врешті-решт, висловити її я маю право. Та річ не в тому. Як свідчить практика, у більшості випадків з дітьми, «нечистими на руку», батьками навіть такі профілактичні бесіди не проводяться. Більше того, приховуються деталі, заплютується слідство. Та й у самих дорослих деяка частина тіла в пушку. Я маю на увазі скопування краденого.

Отже зробимо висновок. Не треба сподіватися, що такій соціальній дії, як крадіжки приватного майна, зареєструє одна міліція. Потрібна пильність, розторопність самих громадян. Ключі під килимком чи в іншому легкодоступному місці, незачинені квартирки, ненадійні запори — і легка здобич «нечистим» забезпечена. Та й міській владі час подумати про те, щоб наші квартири надійніше охоронялися. Згадати про можливість кодувати під'їзди, чергових тощо. Правда, на засіданнях тимчасового комітету по боротьбі із злочинністю це питання вже не раз ставилося. Та кардинального вирішення воно не знаходить. Шкода. Тим більше що чекають нас не кращі часи. З переходом на ринкові відносини, роботи в міліції вистачатиме хоч зараз вона не сидить без діла. Засвідчую.

Валентина ЛЕВОЧКО.

КАМАСУТРА

(Продовження. Поч. у №№ 29, 30, 31).

ХІТРІНІ. Обличчя досконале, запах квітів, волосся довге, хвилясте, голос нокілі, головне захоплення — дари.

ХАСТІНІ. Обличчя, як лотос, запах вина, волосся природне, хвилясте, голос слона, головне уподобання — різні приманки.

САНКІНІ. Обличчя гусині, запах риби, волосся, мов шестина вепра, голос, як каркання ворони, головне захоплення — ілотні.

Тим чотирьом типам жінок відповідають як ноканці чи чоловіки чотирі типи чоловіків.

Падміні пасує мужнина-заєць, тобто, тип активний, живий і бистрий.

Хітрині — мужнина-олень, котрий шукає почуття в любовному зв'язку.

Хастині — мужнина-бик, тобто, такий, котрий володіє силою й темпераментом цього звіра.

Санніні — мужнина-кінь, котрий бадьорість і рвучкість нагадує жеребця.

Поети кажуть, що існує одна падміні на десять мільйонів жінок, одна хітрині — на десять тисяч, одна хастині — на тисячу; санніні можна зустріти всюди.

Коментатори звертають увагу, що вказані пропорції, не надто приємні для індійських жінок, на шість, не були ані точними, ані правдивими.

РОЗДІЛ 3. ПРО ОПАНУВАННЯ ШІСТДЕСЯТИ ЧОТИРЬОХ ТАЛАНТІВ АБО МІСТЕЦТВ РОЗКОШІ, ВИПАДЕНИХ В КАМАСУТРИ

Мужчина має штудіювати КАМАСУТРУ за Дхармою й Артою, хоч і молода дівчина має здобути практику до заміжжя, а потім — за згодою чоловіка.

Роблять запис, що жінки через те, що не заглиблюються в науки, не повинні читати КАМАСУТРИ.

На це відповідає Ватсьяна: жінки і без штудіювання трактату й коментарів до нього можуть знати це практично, бо це йде з КАМАШАСТРИ, себто, правил любові, які пізнають з досвідом — власним чи найближчих людей. Отже, з КАМАШАСТРОЮ обізнана певна кількість жінок, як от доньки принципів чи сановників.

Добре буде, коли молоду дівчину ознайомить із правилами КАМАСУТРИ заміжня жінка, наприклад, молодша сестра або приятелька дому, перевірена з усіх боків, постійна служниця або черниця, яка колись жила в родині, чи, зрештою, сестра.

Ці поради КАМАСУТРИ запозичені з розділу КАМА-

ШАСТРИ, що стосується сексуального співжиття, і які словами Бабхраві названі також 64 винами на подоби 64 визволенням від нього, що їх названо вище. Аби діяти до того числа, те, що стосується зближення статей (КАМАШАСТРИ), розділено на вісім частин або тем, в кожній із яких виділено ще по 8 головних підрозділів. Так само вчинено з КАМАСУТРОЮ.

Мужчина, котрому відомі способи пробудження розкоші, що вказані Бабхравією, досягає мети своєї жайги і здобуває жінку, гідну найвищих заздощів.

Того, хто може гарно говорити на різні теми, однак не знає 64 розкоші КАМАСУТРИ, не слухають з інтересом на зібранні вчених.

У той же час той, хто опанував їх усі, навіть не знаючи інших наук, задає тон розмові в будь-якому товаристві мужичин і жінок.

Враховуючи їхнє значення й привабливість, архари, тобто, найшанованіші стародавні автори, визнали 64 таланти розкоші особливо цінними для жінок. І, ясна річ, мужнина, котрий ними слугує, завоює серце власної дружини, дружини інших мужичин, а також куртизанок.

АПЕНДИКС ДО РОЗДІЛУ 3.

В індії роблять усе, щоб провонувати тілесну хіть, навіть у дітей обох статей. Святі вози, на яких під час великих громадських свят возуть зображення богів, покриті малюнками і скульптурами винайшової неприємності. Те діється на очах усіх, і ніхто не прагне ховати це з очей дитинки.

До індійської молоді цілком пасує вірш Горация «Оди»: «Від наймолодшого дитинства марить про безсоромні захоплення».

Окрім кількох скульптур наївного натуралізму у середньовічних соборах, рідкісними залишками двозначних поганських звичаїв нічого подібного не зустріти у християнської віри. Тому не дивує ставлення теологів. У «Моральній теології» отця Гуру зустрічаємо, зокрема:

«Ст. 417. — Спрямовання знічев'я погляду на речі сороміцькі є тяжким гріхом або легшим, залежно від наміру особи, рівня огидності й небезпек дозволу грішити.

На практиці важко дається аберетти від смертельного гріху мужчини, котрий би дивився на сороміцькі місця намальованої жінки, позаяк не міг би він геть уникнути відчуття розкоші.

Ст. 420. — 1) Гріхом тяжким переважно є говорити, навіть нерозважливо, про подружній стосунку, про те, що дозволено, а що ні між чоловіком і жінкою, про заборону забороняння вагітності, винищення полюцій, зокрема, серед молоді обох статей.

2) Тяжким гріхом є говорити про сороміцькі речі задля самої приємності, що її дістають, думаючи про них.

Духовник має порадити молодому подружжю утримуватися від усього, що протить меті шлюбу, продовження роду».

НАСТАНОВИ ОВІДІА ДЛЯ ГАРНИХ ЖІНОК. Перелік 64

визволення умінь і 64 талантів розкоші з портретами жінок дає нам певне уявлення про виховання в стародавній Індії. Цікавим видається порівняння такого виховання з тим, що радить римлянам Овідій. «Арс аматорія (мистецтво ноканця)»:

Жінки, нічого не занебуйте, дбаючи про себе. Найперше слід дбати про зовнішній вигляд: занебане обличчя, навіть прегарне, не має тої свіжості, хай би було схоже на лице Венери.

Не обшуйте також вух дорогими перлами, не з'являйтесь у суні, переобжитій нашитим на неї золотом. Ліпше очаруєте нас добрим смаком.

Існують певні закони, що владарюють зачіскою; тож нехай кожна, перш ніж вибрати собі зачіску, порадиється з люстерком.

Трохи видовженому обличчю пасує волосся пряме з проділом, круглому обличчю добре буде з невеликим ауликом волосся над чолом й відкритими вушми, в іншій пасма волосся хай спадають на плечі, а кономусь доведеться, подібно Діані, сплести волосся. Одній пасує вільно розпущене волосся, іншій — гладка зачіска. Але багатьом напевно личитиме невеличкий бедлам на голові.

Займаючись своїм туалетом, краще, аби нам здавалося, що ви дощикас у ліжку; випещінішими матимете ліпший вигляд. У той же час можете нанаязати розчісувати своє волосся у нашій присутності.

Дівчата, учіться сміятися привабливо. Уста слід відкривати легка, щоб на обох щіках з'являлися маленькі ямочки, а нижня губа прикривала низ верхніх зубів. Не надригайте своїх бонів затяжним сміхом, хай у сміхові вашім чується щось легке й жіночне.

Прагніть також ходити граціозно, хода привертає або відтворює мужчину, котрий вас не знає.

Є жінки, котрі завченим рухом легка опускають туліну, простують гордо, велично, інші ходять, як селянки, незграбно, роблячи великі кроки. Цього слід уникати, позаяк перший спосіб є претензійним, а другий — простяцим.

Верх і низ руни хай будуть оголеними, щоб їх згинами можна було захоплюватися, особливо ж коли шкіра блискуча. Сильний разів мені кортіло поцілувати такі алебастрові руни!

Хай дівчата ачаться співати. Багатьом голос заміняє ганджі обличчя.

Жінка, котра прагне подобатися, повинна також уміти грати на цитрі.

Учіть напам'ять Сафо, бо не знаю чуттєвіших віршів. Можете читати вірші делікатного Проперція і дорогого мені Тібуллу, «Енеїду» і навіть мої «Аморес».

Ще б я хотів, щоб дівчина уміла танцювати, добре грати в ності й шахи. Научись багатьом іграм: часто у грі зароджується кохання.

Хай дівчина наполегливо турбується про те, щоб подобатися: нехай з'являється в натовпі, хай від неї буває, нехай завжди тримає напоготові гачок і впливає рибу там, де менше всього сподівалася.

(Далі буде).

З 30 липня по 5 серпня

понеділок

30 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

14.30 — ТСН. 14.45 — Науковий вісник. 15.30 — Хвилини поезії. 15.35 — Дитяча година (з уроком німецької мови). 16.35 — Ми і економіка. Кадри перебудови. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Велоспорт. Спортивна гімнастика. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Актуальне інтерв'ю. 20.50 — «Сон». Моротонетражний художній телефільм. Прем'єра. 21.10 — «Танець героїв». Вистава Великого театру СРСР. 23.30 — ТСН. 23.45 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Чоловіки. Фінал.

Концерт при свічках

Відбудеться 30 липня (понеділок) о 21 годині у свідері біля пам'ятника Т. Г. Шевченку м. Кіровограда.

Концерт дадуть учасники фестивалю «Запорозька Січ-500» із міста Калуща Івано-Франківської області. У програмі: духовна і хорова музика, січові, народні українські пісні й танці, інструментальна музика.

Кіровоградський крайовий Рух.

УВАГА!

Запрошуємо всіх бажаючих взяти участь у святкуванні Дня десантників 2 серпня о 17.00 у Свідері десантників.

Кіровоградський МК ЛКСМУ (МДС), комітет у справах молоді міськ-виконкому

1.15 — Адам. «Жізіель». Фільм-балет. 2.35 — «Все це було, було, було...». Музична програма. 3.45 — «Що таме цирк». Фільм-концерт.

УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Музичний фільм «Ранок туманний». 16.55 — «Народовладдя». Ужгородська районна Рада народних депутатів. 17.30 — «День за днем». (Кіровоград). 17.50 — Мультфільм «Пейкар та ледар». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна намера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — «Точка зору». Бесіда першого заступника голови обласного В. С. Кривоного. (Кіровоград). 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

16.00 — «Крислов». Балет на музику І. Габелі. 16.30 — Ігри доброї волі. Водне поло. Фінал. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Держтелерадіо Казахської РСР. «Дитяче харчування» — проблеми дорослих. 18.35 — На прохання глядачів. Художній телефільм «Місце зустрічі змінити не можна». 1 серія. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Телевізійний музичний абонемент. На концертах у Державному музеї образотворчих мистецтв ім. О. Пушкіна. «Інтерв'ю з Полем Гогеном». 20.45 — Прем'єра документального телефільму. 21.35 — Ігри доброї волі. Важка атлетика.

вівторок

31 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Танець героїв». Вистава Великого театру СРСР. 9.50 — Дитяча година (з уроком німецької мови). 10.50 — Це було... було... 11.20 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. 14.45 — Фільм — дітям. «Не залишай...». 1 серія. Прем'єра. 15.55 — Здрастуй, музико! 16.40 — Дійові особи. Говорять делегати ХХVIII з'їзду КПРС. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Синхронне плавання. Бокс. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Актуальне інтерв'ю. 20.50 — Літературно-художня програма «Слово». Зустріч у Концертній студії Останіно з доктором філософських наук Д. Волгогоном. 22.30 — Страшний вернісаж. 23.25 — ТСН. 23.50 — «Фламінго приносить щастя». Телефільм. 1.20 — Спортивна програма. 1.50 — «Вас запрошує В. Манделані».

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній телефільм для дітей «Велика пригода». 1 та 2 серії. 11.50 — Доброго вам здоров'я. 12.20 — Музичні зустрічі. 13.20 — «Ім'я на карті». 16.00 — Новини. 16.10 — «Веселка». (Кіровоград). 16.40 — Фільм-концерт «Кобзар Остап Стахів». 17.00 — Ринкова економіка. 17.30 — Для школярів «Спорт-шоу». 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 —

Актуальна намера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — «Ім'я на карті». Шлях до Сахаліну. Документальний телефільм. 7.40 — Фільм — дітям. «Війна і жінки». 1 серія. 8.50 — Виступ любителів сценічних духових оркестрів РРФСР. 9.25 — Ритмічна гімнастика. 9.55 — Сеанс повторного телефільму. «Дні хірурга Мішкіна». 1 серія. 16.00 — Держтелерадіо Укрїнської РСР. «Тамничий вектор». (Київ). 16.45 — Ігри доброї волі. Волейбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Бразилії. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Ритмічна гімнастика. 18.30 — «Місце зустрічі змінити не можна». Художній телефільм. 2 серія. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального телефільму «Я збудую дім». 20.30 — Ігри доброї волі. Хоккей. Збірна СРСР — збірна США. Бокс.

середа

1 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Клуб мандрівників. 8.35 — Здрастуй, музико! 9.25 — Літературно-художня програма «Слово». Зустріч у Концертній студії Останіно з доктором філософських наук Д. Волгогоном. 11.05 — Пісні О. Барікіна у виконанні автора. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. 14.45 — Фільм — дітям. «Не залишай...». 2 серія. 15.55 — Музична скарбниця. С. Прокоф'єв. Концерт № 3 для фортепіано з оркестром. 16.25 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Волейбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна США. Стрибки у воду. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — «Графіна Козель». Художній телефільм. За однойменним романом Ю. Крашевського. 1 серія. Прем'єра. 22.10 — Прем'єра хронологічно-документального фільму «Дивовижна Коста-Ріка». 23.25 — ТСН. 23.50 — «Люди і манекени». Телефільм. 1 серія. 1.15 — «Циганський барон». Фільм-опера. 2.35 — «Фонусник». Фільм-концерт про творчість ілюзійніста В. Руднева.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Ретро-кінозал». 10.20 — Художній фільм «Подвиг розвідника». 11.45 — «Село і люди». 12.15 — Музичний фільм «Київські фрески». 12.45 — Для дітей «Канал Д». 16.00 — Новини. 16.15 — «Господарем на землі». 16.45 — «День за днем». (Кіровоград). 17.05 — Мультфільм «Шарофотограф». (Кіровоград). 17.15 — «Ситуація». Відповіді на листи глядачів телециклу. 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна намера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Прем'єра документального телефільму «Драга». «Біла смерть». 7.40 — Фільм — дітям. «Війна і жінки». 2 серія. 8.50 — «Зелені квіти». Поезія М. Рубцова. 9.30 — Доброго вам здоров'я, лікарю. Сарчук! 10.15 — Сеанс повторного телефільму «Дні хірурга Мішкіна». 2 серія. 16.00 — Телестудії міст РРФСР. В органічному залі. (Омськ). 16.25 — Колаж. 16.30 — Ігри доброї волі. Бейсбол. Фінал. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — З Юрмалі у Ялту. 18.20 — Прем'єра науково-популярного фільму «Транспорт майбутнього». 18.35 — «Місце зустрічі змінити не можна». Художній телефільм. 3 серія. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Вернісаж. Прем'єра документального телефільму «Мені люди пісню дарували». 20.30 — Ігри доброї волі. Хоккей. Збірна Канади — збірна Чехо-Словаччини. Бокс.

четвер

2 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Дивовижна Коста-Ріка». Хронологічно-документальний фільм. 8.50 — «Графіна Козель». Художній телефільм. 1 серія. 10.20 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 11.20 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. 14.45 — «Чудовий ліс». Мультфільм. 16.05 — Фольклорний фестиваль у Новосибірському академістечу. 16.40 — До шістнадцяти і старші. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Стрибки у воду. Бокс. Півфінал. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — За заведеннями МВС. 20.50 — «Графіна Козель». Художній телефільм. 2 серія. Прем'єра. 22.10 — «Синій конверт». Фестиваль солдатської пісні. 23.40 — ТСН. 0.05 — «Люди і манекени». Телефільм. 2 серія. 2.20 — Фільм-концерт про творчість І. Козловського. 3.40 — Грає естрадно-симфонічний оркестр ЦТ і ВР.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Виступас напела бандуристів Київського політехнічного інституту. 9.50 — «Темп». 10.50 — Художній фільм «В'язень замку ІФ». Фільм 1. 13.00 — «Ім'я на карті». Куйбішев. 16.00 — Новини. 16.15 — «Народні таланти». 16.45 — Мультфільми для дорослих. 17.15 — Для дітей. «Веселка». 17.45 — Документальний телефільм «Повітряні впер ступовий...». 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна намера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Концерт ансамблю сирнапалів М. Ашхабада. 7.45 — Фільм — дітям. «Війна і жінки». 3 серія. 8.50 —

Прем'єра документального фільму «День тилим ввечера хороший...». «Справжнє дуель». 9.35 — Ритмічна гімнастика. 10.05 — Сеанс повторного телефільму. «Дні хірурга Мішкіна». 3 серія. 15.55 — Пісня залишається з людиною. О. Пахмутова, М. Добриравов. «Ніжність». 16.50 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Жінки. Збірна СРСР — збірна США. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Концерт фольклорного ансамблю (Нігер). 18.30 — «Місце зустрічі змінити не можна». Художній телефільм. 4 серія. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Ігри доброї волі. Бокс. Півфінал. Волейбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Франції. 21.45 — Грає ансамбль «Гобой».

п'ятниця

3 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Опарация «Грім». Документальний телефільм. 8.25 — Пори року. Серпень. 9.25 — «Графіна Козель». Художній телефільм. 2 серія. 10.40 — До шістнадцяти і старші. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. 14.45 — Якщо вам після... 15.15 — Прем'єра документального фільму «Фатальні знання». 15.30 — Телешоу «50 на 50». 17.00 — Політичні діалоги. Галерея. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Стрибки у воду. Бокс. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Актуальне інтерв'ю. 20.50 — Це було... було... 21.10 — Аншлаз. Аншлаз. 22.40 — ТСН. 22.55 — Музичний додаток до програми «Погляд». 0.10 — «Люди і манекени». Телефільм. 3 серія. 1.15 — «Свята до музики любов...». Естрадна вистава.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Документальний телефільм «Д. Лихачов. Я пригадую...». 10.30 — «Перлини душі народної». 11.10 — Художній фільм «В'язень замку ІФ». Фільм II. 12.40 — Концерт. 16.00 — Новини. 16.10 — «Шляхом оновлення». 16.40 — «Дебют». Співає Г. Солонична. 16.55 — Для дітей. «Сонячне коло». 17.25 — «День за днем». (Кіровоград). 17.40 — Документальний фільм «Осьміног». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна намера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Фільм — дітям. «Війна і жінки». 4 і 5 серії. 9.25 — Виступ ансамблю народної пісні і танцю «Тінерець». 16.00 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Жінки. Збірна СРСР — збір-

на Південної Кореї. 16.40 — НЛО: неологічний візит. 17.30 — Час. (з сурдоперекладом). 18.00 — Запам'ятай пісню. Для дорослих і дітей. 18.15 — «Місце зустрічі змінити не можна». Художній телефільм. 5 серія. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Колаж. 20.05 — Телестудії міст РРФСР (Уфа). 20.30 — Ігри доброї волі. Бокс. Фігурне катання. 22.30 — Татарські народні пісні виконують М. Сунгатуллин.

субота

4 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Мамо, тато і я. Дитині другий рік. 8.05 — Фільм — дітям. «Намет». 9.00 — Партнер. Комерційний вісник. 9.30 — СРСР — США: жінка і політика. Телеміст. 10.30 — Ігри доброї волі. Фігурне катання. 12.45 — «Бурда моден» пропонує... 13.15 — Як у Карабанові квіти... 14.00 — Інститут людини. 15.00 — До національного свята Буркіна-Фасо — Дня революції. 15.30 — Земля наш спільний дім. Фотоконкурс. 15.35 — «Житло-2000: міфи чи реальність?». 16.35 — Ногайські візерунки. 17.00 — Міжнародна панорама. 17.45 — На прохання глядачів. Художній телефільм «Пригоди Шерлоха Холмса і доктора Ватсона». 1 і 2 серії. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — «Пригоди Шерлоха Холмса і доктора Ватсона». Художній телефільм. 3 серія. 21.45 — «Думи тихої ночі». З класичної китайської поезії. 22.00 — ТСН. 22.15 — Ігри доброї волі. Бокс. Фінал. 0.30 — «Люди і манекени». Телефільм. 4 серія. 1.50 — Концерт з творів А. Долуханяна.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Щеня». 11.25 — «Бандуристе, орле сний». Кобзарський концерт. 14.20 — Новини. 14.30 — «Доброго вам здоров'я». 15.00 — Художній фільм «Пропала грамота». 16.15 — До 500-річчя українського козацтва. Д. Яворницький. Співець Запорозького козацтва. 17.00 — Циркова програма. 17.45 — Спадщина. Пісні Явдохи Зуїхи. 18.30 — Карнавал дружи. 19.25 — Реклама. 19.30 — Актуальна намера. 20.00 — Закон і ми. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Молодіжна студія «Гарт». У перерві — вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Мультфільми. 7.35 — «Зупинися, мити». Вистава, присвячена 150-річчю фотографії. 8.05 — Телестудії міст РРФСР (Горький). 9.05 — Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Мерос». 9.25 — Колаж. 9.30 — Ігри доброї волі. Стрибки у воду. 10.30 — Прогрес. Інформація. Реклама. 11.00 — Відеоканал «Радянська Росія». 13.00 — Ігри доброї волі. Дзюдо. Волейбол. Чоловіки. Півфінал. 15.00 — Російська мова. 15.30 — Робі з нами, робі, ми, ми, робі іграшки нас. 16.30 — Під знаком «П». 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Час (з сурдоперекладом). 20.40

неділя

5 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

7.00 — Спорт для всіх. 7.15 — Ритмічна гімнастика. 7.45 — Тираж «Спортлото». 8.00 — 3 ранку раненню. 9.00 — На службі Вітчизні. 10.00 — Ранкова розважальна програма. 10.30 — «Навколо світу». Альманах. 11.30 — Прем'єра мультфільму «Пропала совість». 11.50 — Ігри доброї волі. Волейбол. Чоловіки. Фінал. 13.20 — Здоров'я. 14.05 — Педагогіка для всіх. 15.05 — Творчість народів світу. 15.40 — Хвилини поезії. 15.45 — Сільська година. Панорама. 17.00 — Мій чайновський. Зустріч з народним артистом СРСР Ю. Темірхановим. 18.00 — Ігри доброї волі. Фігурне катання. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Думи про вічне. Недільна моральна проповідь. 20.55 — «На знак протесту». Художній телефільм. Прем'єра. 22.15 — Ігри доброї волі. Бокс. Фінал. 0.30 — «Звичайне чудо». Телефільм. 1 і 2 серії. 2.48 — Шоу Володимир Преснякова.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «У неділю вранці». 10.20 — Ритмічна гімнастика. 10.50 — Концерт. 11.20 — Прем'єра документального фільму «Тамничий діагноз». 11.40 — «Наша дума, наша пісня». 12.10 — Новини. 12.20 — Для дітей «Канал Д». 13.50 — Реклама. 13.55 — Поезія А. Вознесенського. 15.15 — «Ви нам писали». 16.00 — Служба солдату. 17.00 — «Село і люди». У Знаменському районі на Кіровоградщині. 17.30 — Телеспортарена. 18.00 — Художній фільм із субтитрами «Рідня». 19.30 — Актуальна намера. 20.00 — До 500-річчя українського козацтва. «Хортинця через віки». 20.40 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Візит до лікаря. 21.15 — «Відеоміли». 22.20 — Вечірній вісник. 22.50 — «Надвечір'я». Передача для людей старшого віку.

ЦТ (II програма)

7.00 — На зарядку, ставай! 7.15 — «Многоя лета». Концерт-нарис. 8.00 — Прем'єра документального фільму «Наскад». 8.25 — «І жартома, і всеріоз». Кіноконцерт. 9.20 — Мультфільми. 9.40 — «А далі що?». Документальний фільм. 10.00 — Ігри доброї волі. Дзюдо. 11.00 — Відеоканал «Радянська Росія». 13.30 — Ігри доброї волі. Хоккей. Півфінал. Стрибки у воду. 16.20 — Планета. Міжнародна програма. 17.20 — Колаж. 17.25 — Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера Л. Бак «Серце». 18.15 — «Лісами приходять осінь». Художній телефільм. Прем'єра. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 Час (з сурдоперекладом). 20.40 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Жінки. Півфінал. 21.20 — «Куд-куд-куді, або Провінційна комедія з бубонадою, поп-музикою і ремінісценцією».

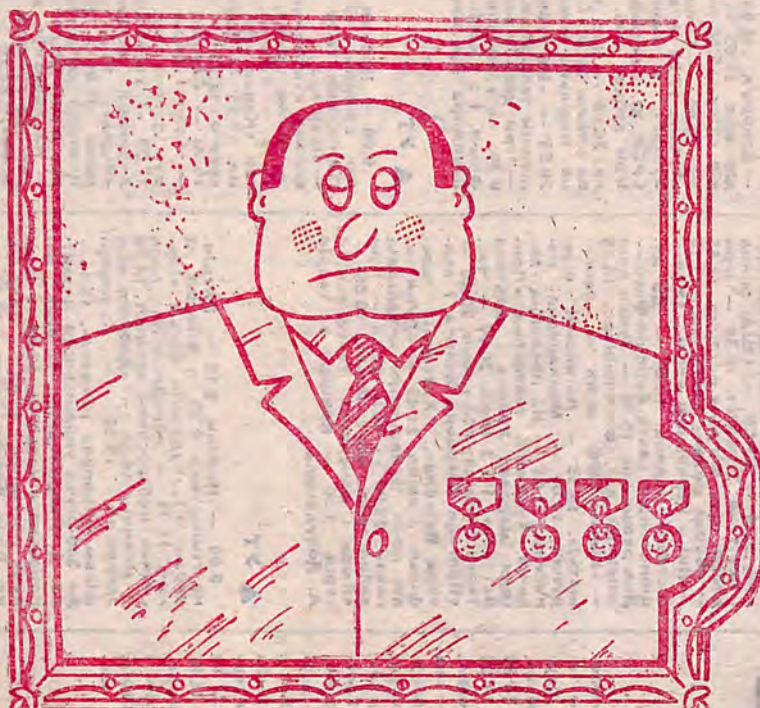

НА ДОЗВІЛЛІ

БАБКА ІЗ СУХАРІВ ТА РЕВЕНЮ

Білі або чорні сухарі розмелюють (можна через м'ясорубку). Ревень очищають, миють, нарізають шматочками, посипають цукром і залишають на кілька хвилин. Сік, що виділився, зливають (можна використати для компоту), а ревень посипають корицею. Мелені сухарі і підготовлений ревень змішують, додано розтерті жовтки і збиті на піну білки, після чого все ще раз обережно перемішують. Форму змащують маслом і посипають меленими сухарями. У неї викладають підготовлену суміш, вирівнюють поверхню і запікають у гарячій духовці протягом 30–40 хв. Готову бабку посипають цукровою пудрою, змішаною з ванільним цукром, або поливають фруктовим соусом.

Продукти: 250 г сухарів, 500 г ревеню, 1/4 склянки цукру-піску, 3 яйця, кориця на смак, 1 чайна ложка вершкового масла, ванільний цукор або фруктовий соус.

Без слів.

Мал. О. НОЧУБЕЯ.

СТРАВИ ЄВРЕЙСЬКОЇ КУХНІ

ХОЛОДНИЙ ЧЕРВОННИЙ БОРЩ

Очищений буряк вкладають у холодну воду, додають оцет і відварюють майже до готовності. Потім буряк виймають, натирають на тертушці з великими отворами і знову вкладають у відвар, додають нарізану дрібно картоплю, сіль і доводять до готовності. У кінці варіння додають для кольору окремо приготовлений сік з буряку, цукор, доводять до кипіння і охолоджують.

При подачі у тарілку вкладають дрібно нарізані свіжі огірки, рублені круті яйця, зелену цибулю і сметану.

ПЕЧІНКА ПО-ЄВРЕЙСЬКИ

На підготовлені шматочки гусячого жиру вкладають шматочки печінки, часник та ріпчасту цибулю, солять і наливають стільни води, щоб вона покрила печінку. Варять. Коли вода випарується, печінку трохи підсмажують із двох сторін. Потім виймають її з жиру, винидають цибулю й часник, жир трохи підфарбовують червоним перцем і поливають ним печінку при подачі на стіл.

НЕДІЛЯ, 29 ЛИПНЯ

10.00 «Дух зоряного крику». Мультфільм.
11.30 «Легенда». Казка.

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71

13.30, 17.30 «Брюс Лі, Шаолинь і кунг-фу». Бойовик.
15.30 «Тиша і благодать». США. Бойовик.
19.30 «Поліцейська академія». 6 серія. Комедія.
21.30 «Помста єгиптян». США. Комедія.

ПОНЕДІЛОК, 30 ЛИПНЯ

10.00 «Єноти і втрачена зірка». США. Мультфільм.
11.30 «Меч із небес». США. Бойовик.
13.30, 17.30 «Смертельна зброя». 1 серія. США. Бойовик.
15.30 «Руда Соня». США. В головній ролі А. Шварценеггер.
19.30 «Рекрути». США. Комедія.
21.30 «У пошуках втраченого ковчега». США.

ВІТРОК, 31 ЛИПНЯ

10.00 «Робін Гуд». Мультфільм. США.
11.30 «Землетрус». Фільм-катастрофа.
13.30, 17.30 «Смертельна зброя». 2 серія. США. Бойовик.
15.30 «Монон-варвар». США. В головній ролі А. Шварценеггер.
19.30 «Людина з гір». США. Фантастика.
21.30 «Індіана Джонс і храм долі». США.

СЕРЕДА, 1 СЕРПНЯ

10.00 «Аліса в країні чудес». США. Мультфільм.
11.30 «Повернення Одисея». Пригоди.
13.30, 17.30 «Мафія проти німця». США. Бойовик.
15.30 «Геракл у Нью-Йорку». США. В головній ролі А. Шварценеггер.
19.30 «Внутрішній простір». США. Фантастика.
21.30 «Індіана Джонс і останній хрестовий похід». США.

ЧЕТВЕР, 2 СЕРПНЯ

10.00 «Олімпійські ігри звірів». США. Мультфільм.
11.30 «Ставський світанок». США. Фантастика.
13.30, 17.30 «Шаолинь викликає німця». США. Бойовик.
15.30 «Розлучена королева». Гонконг. Бойовик.
19.30 «Амстердам». США. Детектив.
21.30 «Приватні уроки». США. Фільм для дорослих.

П'ЯТНИЦЯ, 3 СЕРПНЯ

10.00 «Суперкіт». США. Мультфільм.
11.30 «Помста німця». Японія. Бойовик.
13.30, 17.30 «Загадка сліпого майстра». Гонконг. Бойовик.

15.30 «Ангел вогню». Гонконг. Бойовик.

19.30 «Вгору за течією ріки». США. Комедія.
21.30 «Плоть і кров». США. Історичний фільм.

СУБОТА, 4 СЕРПНЯ

10.00 «Том і Джеррі». США. Мультфільм.
11.30 «Майстер — бластер». США. Детектив.
13.30, 17.30 «Помста німця-3». Китай. Бойовик.
15.30 «Нічні яструби». США. Поліцейський бойовик. У головній ролі С. Сталлоне.
19.30 «Месниця». США. Бойовик.
21.30 «Пропасниця літньої ночі». США. Комедія.

НЕДІЛЯ, 5 СЕРПНЯ

10.00 «Майті Маус». США. Мультфільм.
11.30 «Сім розкішних гадячів». США.
13.30, 17.30 «Мої щасливі зорі». Гонконг. У головній ролі Д. Чен.
15.30 «Нові варвари». США. Фантастика.
19.30 «Заборонені теми». США. Бойовик. У головній ролі Ч. Бронсон.
21.30 «Як стати чоловіком». США. Комедія.

ЗАГАДКА ВЕЛЕТЕНСЬКИХ ПАЦЮКІВ

Мені все-таки хотілося сфотографувати страшненьку Нелю (годують її та потомство морозними мінусами, рибними консервами, м'ясними обрізками, недоїлками).

— Вам не повірять, — Петро Васильович показав кілька знімків. Усі робилися в ямі, бо витягувати Нелю на поверхню не ризикували — погас і втече. Поряд ставили для співрозмірності банку, пляшку, старого

(Закінчення. Поч. на 9-й стор.).

стілець. Але ж доведеться, що то не муляж і не монтаж!

Що ж на це скажете? Мабути, як і я, подумавте, що Петро Васильович боїться: можливим потаємним лаборантам не сподобається, що їхня справа — уже не секрет.

Але мені все ж хотілося б, аби про досліди нашого земляка дізналося більше людей. Він того заслуговує уне тому, що спробував усе це обдумати й дослідити. Нелю побачиш, повин не забути, серце в п'яти як занотується, то може й не повернутися звідти, а Петро

Васильович не бажав заїзати по тім'ячку, а от годусь — ну так і проситися в передачу «В мире животных».

Я на Центральне телебачення теж написала. Не з автоматом до них треба йти, а з об'єктивом. І з ученими голосами. Літній чоловік сам — один упіймав пацюка в погребі з допомогою рибачих сіток і мішка. Це ж унікальний тагирині! Певно, вони ж іще десь водяться, якщо є у нас. Треба

ж попередити людей, щоб засипали непотрібні ями, колодязі, підвали, траншеї, котловани.

Розумію, що коли Петро Васильович правий, то це відкриває лівий неймовірні можливості для широкої науки. Наприклад, побудувати за формою отці спіраль теплицю і вирощувати там помідори як кавуни, — що, не пригрозить? Але після всього я відома ще

не була і ці записи роблю на балконі у тих же родичів. Я сказала їм, що мені найстрашніше в порожньому домі, а про нори, стукіт і велетнів — ні слова. Не повірять і вважатимуть хворою. Хай буду краще хворою, поки щось не придумаю, ніж мені поперекушують руки, обгризуть вуха чи сіпатимуться з переляку, коли це чудо забігає підихати повітрям у мене під ліжком.

Н. ЧЕРСЬКА

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМЕНТАР

У минулому й у цьому номерах «МК» ми розказали історію про пацюків-гігантів, майже подожерів, про яких останнім часом точаться розмови одна одної страшніші. Мусимо сказати читачам, що в нашій розповіді правдою є те, що в одному з райцентрів Кіровоградщини є старі підземні ходи. І чудернацька двоимірна стрічка справді існує, ви легко силіте її за кілька секунд. Правда й те, що в Кіровограді, наприклад, у

старих будинках пацюків повнісінько, що струта для них майже як десерт, а розгороднених на звалищах товстих котів така здобич цікавить як торішній сніг...

Публікація про гігантських пацюків у московському метро справді була в республіканській газеті «Комсомольское знамя».

...І один наш читач розповів таке: «КЗ» передрукувало пацюків жеми з ви-

дання «Побратим», яке давало попередню зноску, що то є фантастичне оповідання. «Комсомольское знамя» цю увагу опустило, і жахливі щурини уяві читачів ожили. Нас цей курйоз розважив, і ми вдалися до подібного методу. Хай наша фантастика не дуже наукова і не дуже художня, але цей жанр у «Молодому комунарі» представлений настільки скупо, що для початку ми ризикували пустити пацюків, трохи експлуат-

нувши при цьому газетну й журнальну моду на аномальні явища.

Обласний комітет ЛКСМ України (МДС) висловлює глибоке співчуття голові правління колгоспу імені Пархоменка Новоукраїнського району, члену бюро обкому комсомолу С. Войчану за привдою смерті його батька

Миколи Микитовича.

«Молодой комунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМУ (МДС).

На українському мові.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС, м. Кіровоград, вул. Пуначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного, військово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

В. о. редактора

І. КУЦЕНКО.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

ВН 02983.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 372.

Індекс 61103. Тираж 36 000.